

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือการวิจัยและแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยซึ่งมี 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์และผลกระทบทางสังคมปัจจุบัน

ใน ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายงานเกี่ยวกับพฤติกรรมของเยาวชนในการบริโภคสุราในปัจจุบัน กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลกและแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555 - 2557 ของจังหวัดพิษณุโลก (องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, 2555) ประกอบกับการสำรวจเชิงพื้นที่และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์สรุปสถานการณ์ ผลกระทบทางสังคมปัจจุบันและวิเคราะห์ตัวแปรเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ผลกระทบทางสังคมและเงื่อนไขในการพยากรณ์และตรวจสอบข้อมูลความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ผลกระทบทางสังคมปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 บริบทการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ที่มีผลต่อสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทย: พื้นที่พิษณุโลก

1.1.1 บริบทด้านเศรษฐกิจ

จากการทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลกและแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555 - 2557 ของจังหวัดและการสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลบริบทด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1) การเจริญเติบโตเศรษฐกิจ

จังหวัดพิษณุโลกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมากที่สุดในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง และยังเป็นศูนย์กลางการค้า บริการและเป็น Logistics Center ของสี่แยกอินโดจีน จากรายงานของกลุ่มบริหารการคลังและเศรษฐกิจจังหวัด (CFO) ในปี 2554 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 80,747 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว 94,801 บาทต่อคนต่อปี รายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ในลำดับ 4 ของภาคเหนือ และอยู่ในลำดับที่ 39 ของประเทศ มีจำนวนสถานประกอบการ

อุตสาหกรรมในจังหวัดทั้งสิ้น 632 แห่ง มีจำนวนเงินทุนทั้งหมด 9,249,862,281 บาท ประกอบกับยังมีศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ไปสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการทางเศรษฐกิจและการค้าที่จะช่วยสนับสนุนให้จังหวัดมีการขยายตัวมากขึ้น (สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก, 2554)

ด้านอุปทาน ขยายตัวในอัตราที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2554 ตามการผลิตภาคเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยภาคเกษตรมีทิศทางเติบโตได้ดี เนื่องจากราคาพืชส่วนใหญ่ปรับตัวสูงขึ้น จึงทำให้เกษตรกรเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกพืชที่สำคัญของจังหวัด ประกอบกับมีโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จึงมีรายได้เกษตรกรจะปรับตัวสูงขึ้นตามราคาพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญตามอุปสงค์ที่มีอย่างต่อเนื่อง การผลิตภาคอุตสาหกรรม ขยายตัวในอัตราร้อยละ 17.6 จากอุตสาหกรรมเกษตร โดยอุตสาหกรรมเกษตรปรับตัวเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่จะขยายตัวสูงขึ้นในปี 2555 และภาคบริการ ขยายตัวต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 21.1 โดยได้รับแรงสนับสนุนจากรายได้เกษตรกร การปรับเงินเดือนข้าราชการและปรับค่าจ้างขั้นต่ำทั่วประเทศ ประกอบกับจังหวัดพิษณุโลกทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมกระตุ้นการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ด้านอุปสงค์ภายในจังหวัดยังขยายตัวต่อเนื่อง จากการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 18.5 เป็นผลจากอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ปรับลดลงในช่วงครึ่งแรกของปี 2555 และสินค้ากลุ่มวัสดุก่อสร้างมีแนวโน้มทรงตัว เป็นผลจากมาตรการควบคุมราคาสินค้าของกระทรวงพาณิชย์ แม้มีความต้องการมากขึ้นเพราะมีการแข่งขันกันสูง ประกอบกับการบริโภคภาคเอกชน ขยายตัวร้อยละ 12.7 ตามนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนการใช้จ่าย เช่น มาตรการปรับเงินเดือนข้าราชการ ปรับเพิ่มค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ และโครงการรับจำนำข้าวเปลือก รวมถึงภาวะความเสี่ยงด้านเงินเฟ้อมีไม่มาก สำหรับการใช้จ่ายภาครัฐ ขยายตัวในอัตราชะลอลงเล็กน้อยร้อยละ 10.4 ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรีปรับลดงบประมาณปี 2555 ลดลงร้อยละ 10 ของทุกกระทรวง เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย อย่างไรก็ตามยังได้รับแรงผลักดันจากงบประมาณการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟู เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์อุทกภัยตามกรอบวงเงินที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กับจังหวัด (สำนักงานคลังจังหวัดพิษณุโลก, 2555)

2) สถานภาพทางเศรษฐกิจ

จังหวัดพิษณุโลก ประชาชนมีรายได้เฉลี่ย 57,004 บาทต่อคนต่อปี มีรายรับ 44,080 บาทต่อคนต่อปี รายจ่าย 98,951 บาทต่อคนต่อปี การประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ทำการเกษตรโดยเฉพาะการทำนามีทั้งนาปีและนาปรัง ในปี พ.ศ. 2552 มีพื้นที่ปลูกข้าวใช้สำหรับปลูกข้าวเจ้า 3,060,041 ไร่ ผลผลิตที่ได้ จากการเก็บเกี่ยว 2,238,633.91 ตัน

ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 760 กิโลกรัมต่อไร่ พืชไร่ที่นิยมปลูกกันมาก เช่น ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ฯลฯ ส่วนไม้ผลและไม่ยืนต้นที่นิยมปลูก เช่น มะม่วง สับปะรด มะขามหวาน กัลยน้ำว่า ลำไย และยางพารา โดยจังหวัดมีนโยบายส่งเสริมการปลูกยางพาราให้เป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัด สำหรับพืชผักที่นิยมปลูกกันมาก ได้แก่ มันเทศ ฟริกชี้หนู กระบี่ ชিং ข้าวโพดรับประทานเป็นต้น จำนวนครัวเรือนที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด 12,768 ครัวเรือน ปริมาณสัตว์น้ำจืด ที่จับได้ 8,875,942 กิโลกรัม

ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจภายในจังหวัดพิษณุโลก อัตราเงินเฟ้อในปี 2555 จะอยู่ที่ร้อยละ 6.50 ต่อปี (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 6.0 - 7.0) ขยายตัวจากปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 5.3 จากแรงผลักดันที่สำคัญมาจากราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้นในปีนี้ และราคาสินค้าอุปโภคบริโภคที่ปรับตัวสูงขึ้นรวมถึงราคาสินค้าเกษตรในประเทศที่เร่งตัวขึ้น ส่วนการจ้างงานขยายตัวร้อยละ 9.5 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 8.1 - 10.9) ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจจังหวัดพิษณุโลก (สำนักงานคลังจังหวัดพิษณุโลก, 2555)

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนาที่สำคัญ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดจุฬามณี วัดนางพญา ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พิพิธภัณฑสถานบ้านจันทวี ฯลฯ แหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า ทุ่งแสลงหลวง สวนรุกขชาติสุโกนทยาน น้ำตกชาติตระการ เขาช้างล้วง ถ้ำผาทำพล่องแก่งลำน้ำเข็ก เป็นต้น โดยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ (สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก, 2554)

1.1.2 บริบทด้านสังคม

จากการทบทวนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดพิษณุโลกและนโยบายการพัฒนาระดับพื้นที่ของจังหวัดพิษณุโลกและสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลบริบทด้านสังคม ดังนี้

1) ความเป็นเมือง

จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดหนึ่งในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารของภูมิภาคเพื่อรองรับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกมีข้อได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ ที่ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์กลางของกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-Region) โดยทางทิศเหนือมีเส้นทางเชื่อมต่อกับจีนตอนใต้และพม่าตอนบน ผ่านลงมายังจังหวัดพิษณุโลก และเชื่อมโยงลงไปยังกรุงเทพฯ ท่าเรือแหลมฉบังหรือลงไปทางภาคใต้ ส่วนทาง

ทิศตะวันตกสามารถเชื่อมโยงจากชายฝั่งประเทศพม่าต่อไปจนถึงประเทศลาว และเวียดนาม จากศักยภาพดังกล่าว ทางจังหวัดพิษณุโลกจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยมีเป้าหมายที่ต้องการผลักดันให้จังหวัดพิษณุโลกพัฒนาไปเป็น “เมืองบริการสี่แยกอินโดจีน” โดยขั้นตอนการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัตินั้น จังหวัดพิษณุโลกได้จัดทำโครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งและออกแบบศูนย์กระจายสินค้า เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน นอกจากนี้ จังหวัดพิษณุโลกมีการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่เชิงกายภาพ โดยเฉพาะในตัวเมืองจังหวัดพิษณุโลก โดยเป็นศูนย์กลางการค้าบริการและเป็น Logistics Center ของสี่แยกอินโดจีนและศูนย์กลางการค้า อาทิ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เทสโก้โลตัส บิ๊กซี และแม็คโคร เป็นต้น

2) การเปลี่ยนแปลงของประชากร

อัตราการเปลี่ยนแปลงขนาดของประชากรจังหวัดพิษณุโลกมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น มีอัตราความหนาแน่นของประชากรจังหวัดพิษณุโลกคิดเป็นร้อยละ 77.99 ต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งสามารถสรุปอัตราการเปลี่ยนแปลงขนาดของประชากรจังหวัดพิษณุโลกเมื่อเทียบกับ 3 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2553 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2554) ดังนี้

- (1) ปี 2551 มีประชากรชาย 415,106 คน เป็นหญิง 428,889 คน
- (2) ปี 2552 มีประชากรชาย 415,593 คน เป็นหญิง 429,968 คน
- (3) ปี 2553 มีประชากรชาย 417,293 คน เป็นหญิง 432,399 คน

1.1.3 บริบทด้านการเมืองการปกครอง

จากการทบทวนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดพิษณุโลกและนโยบายการพัฒนาระดับพื้นที่ของจังหวัดพิษณุโลกและสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลบริบทด้านการเมืองการปกครอง ดังนี้

1) นโยบายการพัฒนา

จังหวัดพิษณุโลกมีนโยบายการพัฒนาในพื้นที่ โดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่สำคัญดังนี้ 1) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการบริการด้านการขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร 2) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของภาคเหนือตอนล่าง 3) ส่งเสริมการบริการด้านสุขภาพให้เป็นศูนย์บริการแก่โดยพัฒนามาตรฐานการบริการให้เป็นสากลและให้เป็นจังหวัดที่ประชาชนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง (Healthy Province) 4) ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนชนมีการปรับปรุงให้บริการมีคุณภาพและอยู่ในระดับมาตรฐานให้ประชาชนและพนักงานมีหัวใจแห่งการบริการ (Service Mind) ในฐานะเจ้าของบ้านที่ดี 5) พัฒนาการบริหาร

จัดการการผลิตสินค้าเกษตรที่เชื่อมโยงการตลาดและการแปรรูป 6) ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการประชุมภายในประเทศและเสริมสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวกีฬาและวิชาการ 7) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สะอาดสวยงามเป็นเอกลักษณ์และมีความปลอดภัย และ 8) ส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ด้วยการแก้ไขปัญหาความยากจนและสังคมเชิงบูรณาการ (สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก, 2554)

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดของพิษณุโลกได้มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในการพัฒนาเชิงพื้นที่ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและมั่นคงของอาหารและพลังงาน 2) ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพบนฐานความรู้ และ 3) ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค ซึ่งนโยบายการพัฒนาในพื้นที่ดังกล่าว มีแผนงาน และโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับพื้นที่

2) การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมสุรา

จังหวัดพิษณุโลกได้ใช้กฎหมายพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 และพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในการปฏิบัติหรือกำกับให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับในการควบคุมสุราในพื้นที่ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, 2554) ดังนี้

- (1) มาตรการการควบคุมสถานที่ห้ามขาย มาตรา 27
- (2) มาตรการการควบคุมสถานที่ห้ามดื่ม มาตรา 31
- (3) มาตรการการควบคุมวันและเวลา มาตรา 28
- (4) มาตรการการควบคุมอายุและอาการ มาตรา 29
- (5) มาตรการการควบคุมลักษณะและวิธีการขาย มาตรา 30
- (6) มาตรการควบคุมการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย มาตรา 26
- (7) มาตรการการควบคุมชื่อ/เครื่องหมายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรา 32

นอกจากนี้ จังหวัดพิษณุโลกยังได้นำประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ในการปฏิบัติการควบคุมสุราในพื้นที่ รวมทั้งมาตรการลดผลกระทบและป้องกันปัญหาทางสังคมเกิดจากดื่ม โดยบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ที่มีผลต่อสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยใน พิษณุโลก สรุปข้อค้นพบได้ว่า จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางของประเทศไทยที่มี ศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าผลิตภัณฑ์แปรรูปจากการเกษตรและสินค้า OTOP มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบ จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่ได้เปรียบในด้านทำเล ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดตั้งอยู่บนศูนย์กลางของภูมิภาคอินโดจีน ซึ่งเป็นส่วน หนึ่งของแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของจังหวัดและเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการแข่งขันเรื่อง Logistics Cost ซึ่งรัฐบาลได้สนับสนุนและจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ของชาติ และเป็นจังหวัดที่มี โครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายการคมนาคมที่สะดวก โดยมีครบทุกโหมดของการขนส่งทั้งการ คมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ มีสนามบินนานาชาติ ทางรถไฟ และเส้นทางถนนสี่ ช่องทางซึ่งเหมาะอย่างยิ่งในการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า เพื่อกระจายสินค้าไปยังภูมิภาคต่างๆ ส่วนประกอบที่สำคัญในการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า ได้แก่ การจัดหาพื้นที่สำหรับรองรับการ ดำเนินงานของศูนย์ฯ ซึ่งมีจุดประสงค์หลักในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและเพิ่มความสามารถใน การแข่งขันให้ชุมชน เกษตรกร และภาคเอกชนในการประกอบธุรกิจ

จากการศึกษาภาพรวมของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีโครงการดำเนินการจัดตั้งศูนย์ กระจายสินค้า การพัฒนาการเป็นศูนย์กลางขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal transportation) การพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์เฉพาะกลุ่ม เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งที่มีการ เชื่อมโยงแนวเส้นทางเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ (North-South Corridor) และตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) มีระบบโครงสร้างการขนส่งที่พร้อมทั้ง 3 ระบบ และเชื่อมทั้ง ภูมิภาค มีนโยบายภาครัฐสนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าศูนย์กลางโลจิสติกส์และ ยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่สนับสนุนให้พิษณุโลกเป็นเมืองบริการสี่แยกอินโด จีนอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าแห่งแรกของจังหวัดพิษณุโลกและภาคเหนือ ตอนล่างมีการให้บริการศูนย์กระจายสินค้าครบวงจรสามารถส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยเป็นจุดได้เปรียบของเส้นทางขนส่งของภูมิภาคและลดต้นทุนและเวลาที่ใช้ในการส่งออกใน อนาคต รวมทั้งเป็นศูนย์สำหรับการส่งออกและแสดงสินค้าเพื่อสร้างโอกาสและช่องทางในการจัด จำหน่ายสินค้าให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ ซึ่งภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการจัดตั้งให้เป็น ศูนย์กลางและพัฒนาให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนในการขนส่ง จัดเก็บ และกระจายสินค้า ซึ่งภาครัฐอันหมายรวมถึงกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างและจังหวัด พิษณุโลกดำเนินการรับผิดชอบยุทธศาสตร์ด้าน Logistics ของสี่แยกอินโดจีนอย่างชัดเจนและ พัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

1.2 สถานการณ์สุราที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนไทย : พื้นที่พิษณุโลก

1.2.1 สถานการณ์ด้านอุปสงค์

จากการสำรวจเมื่อเดือนพฤษภาคม 2555 กับกลุ่มตัวอย่างเยาวชนในจังหวัดพิษณุโลก ด้านอุปสงค์สุราและสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) การเข้าถึงสุรา

(1) วิธีการซื้อดื่ม พบว่า ส่วนใหญ่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และดื่มเอง ร้อยละ 67.80 มีการซื้อและนำไปดื่มที่อื่น ร้อยละ 55.30 การซื้อและดื่มที่ร้าน ร้อยละ 30.00 ตามลำดับ สอดคล้องกับรายงานการวิจัย พบว่า วิธีการได้สุรามาเพื่อดื่มนั้น ส่วนใหญ่ได้มาจากการซื้อด้วยเงินสดและได้จากคนที่มีอายุมากกว่า 20 ปี หรือซื้อมาจากที่อื่น โดยที่ผู้ชายไม่ได้ตรวจบัตร (รายงานสถานการณ์สุราปี 2553, หน้า 21)

(2) การได้รับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเพื่อนซื้อให้มาดื่มด้วยกัน ร้อยละ 60.80 หาซื้อเอง ร้อยละ 54.00 และได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมงานสังคมต่างๆ ตามลำดับ สำหรับวิธีการได้สุรามาเพื่อดื่มของวัยรุ่นในช่วงเทศกาล วัยรุ่นจะรวมกลุ่มกับเพื่อนสนิทและได้ดื่มสุราที่บ้านของเพื่อนคนใดคนหนึ่ง รุ่นพี่และญาติของตนและส่วนมากจะดื่มเบียร์ เนื่องจากรุ่นพี่จะเป็นผู้ซื้อเลี้ยง (ไพรัตน์ อ้นอินทร์, 2552, หน้า 64)

(3) สถานที่ซื้อ พบว่า ส่วนใหญ่ซื้อเครื่องดื่มจากร้านขายของชำ ร้านค้าทั่วไป ร้อยละ 79.80 ร้านอาหารที่มีสุร่าจำหน่าย ร้อยละ 30.30 และร้านสะดวกซื้อ (เช่น Seven Eleven) ร้อยละ 24.50 ตามลำดับ ปัจจุบันพบว่า สุรามีการหาซื้อได้ง่ายมากขึ้น เนื่องจากอยู่ใกล้ร้านค้าซึ่งทุกที่จะมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำหน่ายทำให้หาซื้อได้ง่ายตลอดเวลา มีผลทำให้บริโภคดื่มสุรามากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ อติศวรรย์ หลายชูไทยและคณะ ที่ศึกษาเรื่องสุราในสังคมไทยในจังหวัดลพบุรี มีร้านจำหน่ายที่มีเครื่องดื่มสุราที่เป็นร้านตัวอย่างทั้งหมด 698 ร้าน ร้านเหล่านี้จะอยู่ใกล้หมู่บ้านและชุมชนโดยมีระยะทางเพียง 500 เมตร มีตั้งแต่ร้านค้าที่มีลักษณะเป็นอาคารถาวร เฝิง รถเข็นจำหน่ายสุร่าทำให้บุคคลดื่มสุร่าได้ง่ายมากขึ้น (สุทธิลักษณ์ ตั้งกุลบริบูรณ์และคณะ, 2548, หน้า 32-33)

(4) ระยะเวลาในการเข้าถึง พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการเข้าถึงร้านที่ซื้อหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ 1 – 5 นาที ร้อยละ 52.30 ตั้งแต่ 6 – 15 นาที ร้อยละ 37.50 และ 16 – 30 นาที ร้อยละ 14.00 ตามลำดับ สอดคล้องกับการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคสุร่าของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (2547, หน้า 56) พบว่า ระยะเวลาในการเดินทางเพื่อซื้อสุร่าสำหรับผู้ที่ต้องการหาซื้อหรือดื่มสุร่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.60 สามารถขับรถไปซื้อได้ในเวลา

อันสั้น ร้อยละ 39.90 สามารถเดินไปซื้อได้ โดยผู้ซื้อใช้เวลาเฉลี่ย 7.50 นาทีในการเดินทางไปซื้อ และใช้เวลาเฉลี่ย 22 นาที ในการเดินทางไปที่ร้าน

2) การบริโภคสุรา

(1) ประเภทเครื่องดื่มจากการสำรวจ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ ร้อยละ 83.50 รองลงมาคือ สุราสียี่ห่อไทย (ผลิตในประเทศ) ร้อยละ 38.50 และสุราสียี่ห่อต่างประเทศ (นำเข้าจากต่างประเทศ) ร้อยละ 36.80 ตามลำดับ สอดคล้องกับกมลลา วัฒนพร (2550) ที่ศึกษาสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายจังหวัด พบว่า จังหวัดพิษณุโลก ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อายุ 15 – 19 ปี ประเภท นิยมดื่มเบียร์มากที่สุด ร้อยละ 57.35 นอกจากนี้ รายงานสถานการณ์สุราประจำปี 2552 ของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา พบว่า เบียร์เป็นที่นิยมดื่มของเยาวชนทุกภาค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นที่นิยมดื่มรองลงมา คือ สุราสียี่ห่อไทยและสุราสียี่ห่อต่างประเทศ ตามลำดับ

(2) ปริมาณที่ดื่ม พบว่า ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจในปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละครั้ง ร้อยละ 29.00 โดยดื่ม 3 – 4 แก้วต่อครั้ง ร้อยละ 25.50 และหนึ่งกลมหรือขวดต่อครั้ง ร้อยละ 23.30 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องสถานการณ์การเข้าถึงการบริโภคสุราของเยาวชนนอกภาคการศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ของวิศรุต พยอมหวล (2554) พบว่า เยาวชนนอกภาคการศึกษาบริโภคสุราจำนวน 1 กลมมากที่สุด ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของสุทธิรักษ์ ไชยรักษ์ และคณะ (2553) ที่ศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า ปริมาณการดื่มสุราแต่ละครั้งหนึ่งกลม/ขวดมากที่สุด รองลงมา คือ 3-4 แก้ว

(3) ปริมาณดีกรีจากการสำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีปริมาณดีกรีประมาณ 5 - 7 ดีกรี เช่น เบียร์ ร้อยละ 83.50 ปริมาณ 35 – 40 ดีกรี เช่น สุราสียี่ห่อไทย ร้อยละ 38.50 และสุราสียี่ห่อต่างประเทศ ร้อยละ 36.80 ตามลำดับ สอดคล้องกับ สุทธิรักษ์ ไชยรักษ์ และคณะ (2553) ที่ศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า นักศึกษาดื่มครั้งแรกในปริมาณ 5 - 7 ดีกรี มากที่สุด รองลงมาคือ 35 – 40 ดีกรี

(4) สถานที่ดื่ม พบว่า ส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บ้านเพื่อน บ้านญาติ บ้านผู้อื่น ร้อยละ 63.30 โดยดื่มที่บ้านหรือที่พักรับรองของตัวเอง ร้อยละ 55.50 และลานเบียร์ ร้อยละ 25.30 ตามลำดับ สอดคล้องกับสถิติการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุรา พ.ศ. 2547 พบว่า สถานที่ 5 อันดับที่ถูกบริโภคนิยมมากที่สุดในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ ที่บ้านตนเอง และ

บ้านญาติหรือเพื่อน โอกาสในการดื่มสุรามักเป็นช่วงเทศกาลประจำปี โดยเฉพาะวันหยุดสงกรานต์ ทั้งนี้ เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นการปิดภาคเรียนและมีวันหยุดหลายวัน ประกอบกับเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่ทำงานต่างจังหวัดกลับมาเยี่ยมบ้าน สามารถทำให้วัยรุ่นรวมกลุ่มกันได้จำนวนมาก และดื่มสุรากันที่บ้านของเพื่อนและบ้านของรุ่นพี่ โดยการดื่มจะมีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เช้ากระทั่งเย็น วัยรุ่นบางกลุ่มดื่มสุรากันแบบข้ามวันข้ามคืน วัยรุ่นบางกลุ่มรวมตัวกันไปในสถานที่ท่องเที่ยวใกล้บ้านและดื่มสุรากัน สำหรับการดื่มสุรากันเพื่อเลี้ยงฉลองกันตามโอกาสพิเศษ เพื่อเป็นโอกาสหนึ่งที่วัยรุ่นสามารถดื่มสุราในปริมาณมากได้เช่นกัน เนื่องจากผู้ปกครองมักไม่เข้มงวด (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, 2547, หน้า 68) และการศึกษาของวิศรุต พยอมหวล (2554) พบว่า เยาวชนนอกภาคการศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีบ้านเพื่อนเป็นสถานที่ในการบริโภคสุราที่มากที่สุด และบริโภคสุราที่ร้านคาราโอเกะน้อยที่สุด

จากการสำรวจสถานการณ์ด้านอุปสงค์ของเยาวชนในจังหวัดพิษณุโลกและสัมภาษณ์สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลสถานการณ์ด้านอุปสงค์ในพื้นที่พิษณุโลก ดังนี้ มูลเหตุและแรงจูงใจในการดื่มสุราของเยาวชน พบว่า สาเหตุของการดื่มสุราเพราะต้องการเข้าสังคมมากที่สุด ร้อยละ 55.50 เพื่อนชวนดื่ม ร้อยละ 49.00 และต้องการดื่มเอง ร้อยละ 37.80 พฤติกรรมการดื่มสุราของเยาวชน ผลการสำรวจปรากฏว่า การดื่มสุราในครั้งแรกส่วนใหญ่อายุที่ดื่มคือช่วงอายุ 16-18 ปี วิธีการซื้อดื่ม ส่วนใหญ่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยเงินสด ได้รับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อนมากที่สุด โดยซื้อเครื่องดื่มจากร้านขายของชำ ร้านค้าทั่วไปมีระยะทางในการเข้าถึงร้านที่ซื้อหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ 1 – 5 นาที เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มมากที่สุดคือ เบียร์ ปริมาณที่ดื่มในแต่ละครั้ง ประมาณ 3 – 4 แก้วต่อครั้ง ในปริมาณ 5 - 7 ดิกรี เช่น เบียร์ การดื่มสุราส่วนมากจะดื่มที่บ้านเพื่อนมากที่สุด

1.2.2 สถานการณ์ด้านอุปทาน

จากการทบทวนสถานการณ์ด้านอุปทานสุราในจังหวัดพิษณุโลกและสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ด้านอุปทานในพื้นที่พิษณุโลก ดังนี้

1) การจัดจำหน่ายแอลกอฮอล์

ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดพิษณุโลก

(1) ปี พ.ศ.2552 ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับ

อนุญาตตามพระราชบัญญัติสุรา จำนวน 9,967 ราย และจำนวนผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมและโรงงานสุราชุมชน จำนวน 353 ราย

(2) ปี พ.ศ.2553 ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติสุรา จำนวน 8,200 ราย และจำนวนผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมและโรงงานสุราชุมชน จำนวน 350 ราย

(3) ปี พ.ศ.2554 ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติสุรา จำนวน 8,280 รายและจำนวนผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมและโรงงานสุราชุมชน จำนวน 252 ราย

สถานการณ์จังหวัดพิษณุโลกในการจัดจำหน่ายแอลกอฮอล์มีแนวโน้มที่สูงขึ้น เมื่อได้มีการเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งปรากฏดังนี้

(1) ปี พ.ศ.2552 มีปริมาณการจำหน่ายสุรา จำนวน 1,783,066.925 ลิตร และปริมาณการจำหน่ายเบียร์ จำนวน 13,690,644.233 ลิตร

(2) ปี พ.ศ.2553 มีปริมาณการจำหน่ายสุรา จำนวน 6,353,279.00 ลิตร และปริมาณการจำหน่ายเบียร์ จำนวน 18,232,428.00 ลิตร

(3) ปี พ.ศ.2554 มีปริมาณการจำหน่ายสุรา จำนวน 6,183,188.00 ลิตร และปริมาณการจำหน่ายเบียร์ จำนวน 15,830,898.00 ลิตร

นอกจากนี้ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก เก็บรายได้ภาษีจากการจำหน่ายสุราผู้ประกอบการในพื้นที่ (สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่พิษณุโลก, 2554) ได้ดังนี้

(1) ปี พ.ศ.2552 รายได้ภาษีจำหน่ายสุรา 54,553,916.00 บาท

(2) ปี พ.ศ.2553 รายได้ภาษีจำหน่ายสุรา 22,513,832.00 บาท

(3) ปี พ.ศ.2554 รายได้ภาษีจำหน่ายสุรา 22,770,817.00 บาท

สอดคล้องกับการวิจัยเรื่องอุปทานเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภาคเหนือ (2550) พบว่า การจัดจำหน่ายมีช่องทางการจัดจำหน่ายมีลักษณะเดียวกับการจัดจำหน่ายเบียร์ เนื่องจากใช้ช่องทางการตลาดเดียวกัน คือ ผ่านตัวแทนจำหน่าย (เอเยนต์) ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ การจำหน่ายในพื้นที่ชุมชนต่างๆ เป็นการขายร่วมกับสินค้าอื่นๆ โดยใช้พื้นที่ส่วนหน้าของร้านในการจัดวางเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ร้านขายของชำที่มีชั้นสำหรับจัดวางสินค้าชนิดต่างๆ ได้มีการแบ่งชั้นไว้สำหรับวางเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยชั้นที่วางนั้นจะอยู่ในตำแหน่งที่ง่ายสำหรับการหยิบอย่างเช่น ชั้นบนสุด ชั้นหน้าสุด หรือหัวชั้น ในการจัดวางแต่ละร้านนั้นไม่คำนึงถึงประเภทของสินค้าอย่างเช่น การจัดวางร่วมกัน เครื่องปรุงสำหรับประกอบอาหาร ร่วมกับนมหรือขนม ร้านขายผักจะมุมหนึ่งของร้านตั้งขวดสุรา อุปกรณ์การตวง (ตอง กิ่ง กัก เบ็ก แก้ว) ซึ่งจะนิยมแบ่งจำหน่ายสุราขาว สุรากลั่น ชุมชน และสุราสีของไทยในราคา 5 บาทขึ้นไป ในบางแห่งจะมีผลไม้ที่มีรสเปรี้ยวไว้คอยบริการ

ลูกค้า เช่น มะขาม มะเฟือง ส้ม ฝรั่ง สำหรับการซื้อกลับบ้านโดยจะใส่ภาชนะต่างๆ เช่น เครื่องดื่ม บำรุงกำลัง ถุงพลาสติก ในพื้นที่ตามแนวชายแดนที่มีแรงงานพม่าเป็นจำนวนมาก ร้านค้าส่วนใหญ่จะบรรจุใส่ถุงพลาสติกไว้เตรียมขายในช่วงเย็นที่เป็นเวลาเลิกจากการทำงานง่ายต่อการซื้อ ในหลายพื้นที่นอกเขตเทศบาลเราสามารถพบเห็นสิ่งที่ยังบอกถึงปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จากภาชนะบรรจุภัณฑ์ต่างๆ ที่วางไว้บริเวณร้านนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นขวดเปียร์ ขวดเครื่องดื่มบำรุงกำลัง

2) การเคลื่อนไหวของผู้ประกอบการด้านสุรา

(1) รูปแบบการโฆษณาขาย พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้หรือได้ยินโฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน/ญาติพี่น้อง ร้อยละ 64.80 โดยการโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 55.80 และการติดป้ายโฆษณา (ป้ายกลางแจ้ง ป้ายตามร้านค้า) ร้อยละ 32.80 ตามลำดับ สอดคล้องกับ ینگยุทธ ขจรธรรม และคณะ (2547) พบว่า บริษัทผู้ผลิตสุรพยายามผลิตสื่อเพื่อชักจูงให้วัยรุ่นเห็นว่าการดื่มสุรเป็นสิ่งที่ดี มีหลักฐานบ่งชี้ว่า การโฆษณามีอิทธิพลต่อการสร้างค่านิยมยอมรับการดื่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่กำลังพัฒนา ถ้ามองด้านจิตใจแล้วถือว่าเป็นวัยที่กำลังบ่มเพาะบุคลิกภาพ ด้านพฤติกรรมก็มีแนวโน้มเสี่ยงต่อพฤติกรรม ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่างๆ จึงทำให้เป็นวัยที่อ่อนไหวต่อการโฆษณาชวนเชื่อของธุรกิจสุร ซึ่งการโฆษณามากเชื่อมโยงกลุ่มวัยรุ่นให้เข้าใจผิดไปว่า ค่านิยมที่เยาวชนชื่นชอบต่างๆ จะได้รับการดื่มสุร การโฆษณาทำให้เห็นว่าการดื่มเป็นเรื่องธรรมดาในสังคม การได้รับสื่อสารซ้ำๆ หลายหนในลักษณะด้านเดียวเชิงบวก เน้นความสนุกสนาน เสน่ห์ทางเพศ ความหรูหรามีระดับ และไม่มีโทษภัย ย่อมมีผลต่อเจตคติและมีแนวโน้มนำไปสู่การดื่มสุรจนเกินพอดี ส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพตามมามากมาย ซึ่งมีผลอย่างมากในเด็กและเยาวชน ที่ส่วนใหญ่นิยมชมชอบโฆษณาสุร แม้ว่าอายุยังไม่ถึงวัยที่จะซื้อและดื่มได้ตามกฎหมายก็ตาม

(2) กิจกรรมส่งเสริมการขาย พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้หรือเคยเห็นการส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในรูปแบบการจัดโปรโมชั่นการขาย ร้อยละ 47.80 การออกบูธจำหน่ายในกิจกรรมเทศกาลต่างๆ ร้อยละ 30.30 และการแจกแถมเมื่อซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เช่น แก้ว เสื้อ หมวก) ร้อยละ 25.30 ตามลำดับ เมื่อดูในรายละเอียดวิธีการส่งเสริมการขายจะพบว่า มีผู้พบเห็นวิธีการลด แลกแจกแถม ลดลงไปประมาณครึ่งหนึ่ง วิธีการที่ยังมีผู้พบเห็นสูงสุดและไม่ลดลงเลย คือ การลดราคา ส่วนวิธีที่นำจับตามองเนื่องจากมีผู้พบเห็นมากขึ้น คือ วิธีการจับฉลากและชิงรางวัล (สถานการณ์สุรปี 2552, หน้า 104)

จากการสำรวจสถานการณ์ด้านอุปทานของเยาวชนในจังหวัดพิษณุโลกและสัมภาษณ์สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลสถานการณ์ด้านอุปทานในพื้นที่พิษณุโลก ดังนี้ แนวโน้มการผลิต การจำหน่าย ภาษีสรรพสามิต เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มสูงขึ้นและสถานการณ์กิจกรรมการตลาดของธุรกิจสุราและการเคลื่อนไหวของผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ปรับกลยุทธ์การโฆษณาจากการโฆษณาทางตรงไปสู่การโฆษณาทางอ้อม อีกทั้งมีการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านหรือต่อต้านการออกมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐเช่นเสมอมา เนื่องด้วยการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางตรงสามารถทำได้น้อยลงทั้งช่องทางการสื่อสารที่ถูกควบคุมห้ามโฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางโทรทัศน์เวลา 05.00 – 22.00 น. และหนังสือพิมพ์ห้ามโฆษณา เป็นต้น การไม่สามารถโฆษณาในลักษณะเชิงชุมชนให้ดื่มทั้งทางตรงและทางอ้อม การไม่สามารถสื่อสารภาพผลิตภัณฑ์ได้ ตลอดจนการที่ต้องโฆษณาโดยการให้ความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคมพร้อมแสดงข้อความคำเตือนเท่านั้น จึงทำให้ผู้ประกอบการหันไปสู่การโฆษณาทางอ้อมโดยการอุปถัมภ์กิจกรรมต่างๆ (Sponsorship) และการดำเนินกิจกรรมแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) มากขึ้น

1.2.3 สถานการณ์ด้านการจัดการ

จากการทบทวน สถานการณ์ด้านการจัดการสุราในจังหวัดพิษณุโลกและสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการจัดการในพื้นที่ ดังนี้

1) นโยบายและยุทธศาสตร์การควบคุมสุรา

จังหวัดพิษณุโลก ได้มีนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเพื่อยับยั้งปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ให้ประชาชนรู้และเข้าใจปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้แผนงานชื่อ “พิษณุโลกเมืองสุขภาพดีปลอดบุหรี่และเหล้า” (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก, 2554) มียุทธศาสตร์และโครงการดังนี้

(1) การผลักดันนโยบายเชิงสาธารณะและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ โดยการประกาศนโยบายจังหวัดและจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงานควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดพิษณุโลก ลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนทั่วไป หน่วยงานต่างๆ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง โดยการสื่อสารเพื่อการขับเคลื่อนภารกิจ (AIR WAR) ประกาศให้ประชาชนรับรู้ยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมขับเคลื่อน (Ground WAR) โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หน่วยงาน/องค์กร/ชุมชนและชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่ด้านประชาสัมพันธ์โครงการ

(2) การสนับสนุนภาคีและเครือข่ายในการดำเนินการให้จังหวัดพิษณุโลก ปลอดภัยเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ โดยจัดเตรียมพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายควบคุมเครื่องตี้ม แอลกอฮอล์ สร้างความรู้ความเข้าใจ ใฝ่ระวังและบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ติดตามการปฏิบัติงานพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ สนับสนุน สถานที่ปลอดภัยเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ตามกฎหมาย ดำเนินการในสถานที่ที่รับผิดชอบเพื่อชี้แจงและ ขอความร่วมมือดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(3) การใฝ่ระวังและบังคับใช้กฎหมาย โดยสร้างช่องทางและระบบการรับ เรื่องร้องเรียนกฎหมายควบคุมการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในจังหวัดพิษณุโลก จัดตั้งเครือข่าย และศูนย์ประสานงานรับเรื่องร้องเรียนตามกฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในองค์กรที่ เกี่ยวข้อง ระบบรายงานการใฝ่ระวังและการบังคับใช้กฎหมาย ออกปฏิบัติงานตรวจใฝ่ระวัง แนะนำ และตรวจเตือนการละเมิดกฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยเครือข่ายประชาสังคม พนักงานเจ้าหน้าที่ในสถานประกอบการและสถานที่สาธารณะประเภทต่างๆ

(4) การเข้าถึงระบบบริการบำบัดรักษาผู้ติดยาสูบและเครื่องตี้ม แอลกอฮอล์ โดยเตรียมความพร้อมของสถานบริการสาธารณสุขในการให้บริการบำบัดผู้ติดยา เครื่องตี้มแอลกอฮอล์อบรมให้ความรู้ด้านการบำบัด ฯ จัดทำมาตรฐานคลินิกบำบัด ส่งเสริม นวัตกรรมบริการเลิกเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ จัดระบบติดตามหลังการบำบัดโดยเยี่ยมหลังการบำบัด

(5) การบริหารจัดการและจัดการความรู้ โดยกำหนดโครงสร้างและ บทบาทหน้าที่ แต่งตั้งคณะทำงานตามยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนิน การกิจของกลุ่มยุทธศาสตร์ ปรับกลยุทธการดำเนินงาน สร้างเครื่องมือประเมินความสำเร็จ ประเมินผลโครงการ วิเคราะห์/วิจัย การจัดทำ/รวบรวมชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

2) มาตรการทางกฎหมายการควบคุมสุรา

ผลการดำเนินการทางกฎหมายการควบคุมสุราในจังหวัดพิษณุโลก ได้ ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ ควบคุมแอลกอฮอล์ ตามคำสั่งจังหวัดพิษณุโลกที่ 1649/2551 ลงวันที่ 30 กันยายน 2551 และ แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตามคำสั่งจังหวัดพิษณุโลก ที่ 2319/2551 ลงวันที่ 5 กันยายน 2551 สำหรับการดำเนินงานตามกฎหมายคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ควบคุม ผลิตภัณฑ์ และควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก ได้มีคำสั่ง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก ที่ 114/2553 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2553 แต่งตั้ง คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานตามกฎหมายคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ควบคุมผลิตภัณฑ์

และควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เมื่อมีผลการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีการกระทำผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสุราและพระราชบัญญัติเครื่องตีมแอลกอฮอล์ที่เป็นคดีอาญา คดีรับฟ้องใหม่ของศาลยุติธรรมในภาค 6 ข้อมูลระยะเวลา 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2554 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) ปีพ.ศ. 2552 ศาลแขวงพิษณุโลก ผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสุรา จำนวน 3 ราย และผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติเครื่องตีมแอลกอฮอล์ จำนวน 20 ราย

(2) ปีพ.ศ. 2553 ศาลแขวงพิษณุโลก ผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสุรา จำนวน 3 ราย และผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติเครื่องตีมแอลกอฮอล์ จำนวน 11 ราย และศาลเยาวชนพิษณุโลก มีผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติเครื่องตีมแอลกอฮอล์ 2 ราย

(3) ปีพ.ศ. 2554 ศาลแขวงพิษณุโลก ผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสุรา จำนวน 3 ราย และผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติเครื่องตีมแอลกอฮอล์ จำนวน 6 ราย

นอกจากนี้ ผลการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีการกระทำผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสุราที่ออกหมายค้นและหมายจับตามความผิดของศาลยุติธรรมในภาค 6 ข้อมูลระยะเวลา 3 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2552-2554 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) ปีพ.ศ. 2552 ศาลจังหวัดพิษณุโลกผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสุราที่มีหมายจับ จำนวน 3 ราย และศาลแขวงพิษณุโลก ผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสุราที่มีหมายค้น จำนวน 24 ราย

(2) ปีพ.ศ. 2553 ศาลแขวงพิษณุโลก ผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสุราที่มีหมายค้น จำนวน 19 ราย

(3) ปีพ.ศ. 2554 ศาลแขวงพิษณุโลก ผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสุราที่มีหมายค้น จำนวน 12 ราย

จากรายงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก มีผลการดำเนินงานในห้วงเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม 2554 มีการตรวจเฝ้าระวังการบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ 103 แห่ง พบการกระทำผิด 81 แห่ง และมีการดำเนินคดีและเปรียบเทียบปรับกับผู้โฆษณาเครื่องตีมแอลกอฮอล์ตามมาตรา 32 แล้ว จำนวน 35 ราย ซึ่งมีการปรับสูงสุด 50,000 บาท จำนวน 2 ราย และอยู่ระหว่างดำเนินการอีก 4 ราย รวมเป็น 39 ราย (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก, 2554)

ด้านสถิติอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2555 ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกิดอุบัติเหตุ 17 ครั้ง ผู้บาดเจ็บกรณีรับเป็นผู้ป่วยใน 17 คน และสถิติอุบัติเหตุทางถนนในช่วง

เทศกาลปีใหม่ 2555 พบว่า จังหวัดพิษณุโลกเกิดอุบัติเหตุ 19 ครั้ง เสียชีวิต 3 ราย มีผู้บาดเจ็บสูงสุด กรณีรับเป็นผู้ป่วยใน 29 คน (ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน สำนักความปลอดภัย กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม, 2555)

นอกจากนี้ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรเครือข่ายงดเหล้า ได้ร่วมกันรณรงค์มาตรการห้ามจำหน่ายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่เล่นน้ำสงกรานต์ ภายใต้แนวคิดวัฒนธรรมสร้างสุข สงกรานต์ปลอดภัย สนุกสุขใจไร้แอลกอฮอล์ เพื่อควบคุมการห้ามจำหน่าย และห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่เล่นน้ำสงกรานต์ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรเข้มงวดการบังคับใช้กฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัด และให้มีการกวดขันจับกุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กระทำผิดจำหน่ายในสถานที่ และเวลาห้ามจำหน่าย การจำหน่ายโดยไม่มีใบอนุญาต ข้อมูลจากการสุ่มสำรวจของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2555 มีการกระทำผิด จำหน่ายสุราในสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงลดลง แต่มีการกระทำผิดจำหน่ายสุราในสวนสาธารณะ และร้านค้าที่จำหน่ายสุราในเวลาที่ยกเว้นจำหน่ายเพิ่มขึ้น

ด้านการควบคุมผู้ขับขี่และพนักงานขับ กรมการขนส่งทางบกได้กำหนดมาตรการให้มีการตรวจความพร้อมของรถโดยสารและพนักงานขับรถ โดยกวดขันการตรวจสภาพความพร้อมของรถ และเข้มงวดในการรณรงค์เมาไม่ขับ ตั้งด่านตรวจเข้มเพิ่มขึ้น รวมทั้งออกมาตรการเสริมกับการห้ามดื่มสุราในหรือบนยานพาหนะ โดยห้ามดื่มสุราระหว่างการขับขี่หรือซ้อนรถจักรยานยนต์ และห้ามดื่มสุราในหรือบนท้ายรถกระบะระหว่างเล่นสงกรานต์ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2555)

จากการทบทวนสถานการณ์ด้านการจัดการในจังหวัดพิษณุโลกและสัมภาษณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลสถานการณ์ในพื้นที่พิษณุโลก ดังนี้ การกำหนดมาตรฐานการบังคับใช้ มีการดำเนินการครอบคลุมพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และผลักดันนโยบายให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการบังคับใช้ในส่วนของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับการบังคับให้ขอใบอนุญาตจำหน่ายสุรา การออกมาตรการเกี่ยวกับการห้ามโฆษณาแฝง เช่น ห้ามมีสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในป้ายชื่อร้านหรือแผ่นป้ายโฆษณาต่างๆ เพื่อลดการจดจำทางการตลาด ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่บริษัทผู้จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นำมาใช้สร้างให้เป็นที่ยอมรับและมาตรการกำหนดพื้นที่ที่สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ (อุปทานเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภาคเหนือ, 2550, หน้า 54)

1.3 ผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทย : พื้นที่พิษณุโลก

จากการสำรวจเมื่อเดือนพฤษภาคม 2555 กับกลุ่มตัวอย่างเยาวชนในจังหวัดพิษณุโลกและสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ในด้านผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทย สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ผลกระทบต่อตนเอง

1) สุขภาวะ

(1) สุขภาพทางกาย พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบด้านสุขภาพทางกาย ร้อยละ 58.50 โดยไปเรียนต่อไม่ได้ และการเรียนตกต่ำ ร้อยละ 16.50 และได้รับความเจ็บป่วยจากการดื่ม ร้อยละ 13.30 ตามลำดับ

(2) สุขภาพทางจิตใจ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบด้านสุขภาพทางจิตใจ ร้อยละ 68.00 โดยมีอารมณ์ไม่ไหวง่าย ร้อยละ 11.30 และรู้สึกหงุดหงิด ร้อยละ 9.80 ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้ดื่มส่วนใหญ่มีอาการและปัญหาที่พบทางด้านร่างกายและจิตใจในระยะสั้นและระยะยาว ในระยะสั้น ได้แก่ อาการเมาค้าง อาการไม่สบายกาย ขาดสติสัมปชัญญะ ความยับยั้งชั่งใจและมีอารมณ์แปรปรวน ส่วนปัญหาในระยะยาวทางด้านร่างกาย จะมีผลต่อดับ ทำให้เป็นโรคตับแข็ง มะเร็งตับ หรือผลต่อหัวใจ เป็นต้น รวมทั้งปัญหาที่รุนแรงคือ การติดสุรา การดื่มไปเรื่อยๆ จะเกิดการสะสมของแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดผลเสียขึ้น เช่น ดับจะถูกทำลาย เมื่อดื่มจัดแต่กว่าจะรู้สึกตัวต้องใช้เวลาเป็นเดือนหรือเป็นปีและอาการแฮงค์ (Hangover) ทำให้ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน อ่อนแรง ผู้ติดสุราเพศชายมีความเสี่ยงต่อภาวะอวัยวะเพศไม่แข็งตัวหรือแข็งตัวไม่นาน ความสามารถในการหลั่ง ความต้องการเพศลดลง และความสามารถในการมีเพศสัมพันธ์ลดลง ด้านจิตใจจะเกิดภาวะวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า หงุดหงิด โมโหง่าย สอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิลักษณ์ ตั้งกุลบริบูรณ์ และคณะ (2548) พบว่า การดื่มสุรามีผลต่อการทำงานของระบบต่างๆ ภายในร่างกาย และสมรรถภาพบุคคลที่ลดลงเพราะเมื่อแอลกอฮอล์ไหลผ่านจากปากเข้าไปในร่างกาย แอลกอฮอล์ในสุราจะซึมเข้าสู่วัสดุร่างกายอย่างรวดเร็ว โดยแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่จะถูกดูดซึมในกระเพาะอาหารและกระจายเข้าสู่กระแสเลือดภายในเวลาเพียง 5 นาที ก่อนจะส่งต่อไปยังเซลล์ เนื้อเยื่อ ของเหลวทุกแห่งในร่างกาย และอวัยวะต่างๆ ภายในเวลา 10-30 นาที และสามารถตรวจพบแอลกอฮอล์ในเลือดได้ภายในเวลา 5 นาที หลังจากเริ่มดื่ม ดังนั้นสุราจะก่อให้เกิดอาการและปัญหาที่พบทางด้านจิตใจและร่างกายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2) การเรียนรู้และโอกาสการพัฒนาตนเอง

(1) ระยะเวลาที่ดื่มในแต่ละครั้ง พบว่า ส่วนใหญ่ดื่มน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อครั้ง ร้อยละ 27.30 โดยดื่ม 3 - 4 ชั่วโมงต่อครั้ง ร้อยละ 24.80 และดื่ม 1 - 2 ชั่วโมงต่อครั้ง ร้อยละ 22.00 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของรายงานสถานการณ์สุราของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2552) พบว่า ประชาชนที่เคยซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา มีแนวโน้มซื้อเครื่องดื่มได้สะดวกขึ้นจากก่อน พ.ร.บ มีผลบังคับใช้ (ก.พ. 51) โดยที่ร้อยละ 68.20 ของประชาชนสามารถซื้อได้อย่างสะดวกมาก (ภายใน 1-5 นาที) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 74.40 ณ 12 เดือนหลัง พ.ร.บ มีผลบังคับใช้ ขณะที่แนวโน้มของความสะดวกในการเดินทางไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าจำหน่ายไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน

(2) จำนวนการดื่ม พบว่า ส่วนใหญ่ดื่ม 1 - 2 ครั้ง/เดือนหรือมากกว่า ร้อยละ 52.00 ดื่ม 1 - 2 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 24.00 และดื่มมากกว่า 1 - 2 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 13.30 ตามลำดับ ความเสี่ยงของการดื่มทุกรูปแบบเพิ่มมากขึ้น เมื่อมีพฤติกรรมดื่มถี่มากขึ้นจากดื่มนานๆ ครั้งจนถึงดื่มทุกวันหรือเกือบทุกวัน โดยที่ประมาณ 1 ใน 6 ของผู้ที่ดื่มนานๆ ครั้ง (น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง) 1 ใน 4 ของผู้ที่ดื่มทุกเดือน (1-3 วันต่อเดือน) 2 ใน 5 ของผู้ที่ดื่มทุกสัปดาห์ (1-2 วันต่อสัปดาห์) และ 2 ใน 3 ของผู้ที่ดื่มทุกวันหรือเกือบทุกวัน จะมีปัญหาการดื่มในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือ ดื่มในปริมาณสะสมที่มากเกินไปหรือดื่มในลักษณะเมาหัวราน้ำ (รายงานสถานการณ์สุรา ประจำปี 2553, หน้า 16)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การดื่มสุรามีระยะเวลาหรืต่อเนืองทำให้เสียความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิดอื่นๆ เช่น มีความบกพร่องในการเรียน การเรียนตกต่ำและส่งผลกระทบต่อหน้าที่อาชีพการงาน หรือไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง ถูกลดตำแหน่ง ถูกไล่ออก ว่างาน นอกจากนี้ การขาดงานเนื่องจากปัญหาสุขภาพรวมถึงการสูญเสียประสิทธิภาพในขณะที่ทำงาน ก่อผลกระทบต่อโอกาสในการสร้างงานในสังคม สอดคล้องกับจากการศึกษาของ วิชัย ไปษยะจินดา และอาภา ศิริวงศ์ ณ ออยุธยา (2544) ที่ศึกษาการทำงานของผู้ใช้แรงงานที่ดื่มสุราที่โรงงานในจังหวัดลพบุรี พบว่า ผู้ที่ดื่มสุราร้อยละ 80 จะถูกไล่ออกจากที่ทำงานหรือถูกพักงาน เนื่องจากการหยุดงานบ่อยครั้งจากการเมาด้าง นอกจากนั้น ยังมาทำงานสาย คุณภาพของงานไม่เป็นที่พอใจต่อนายจ้าง ทำให้โรงงานส่งออกสินค้าชำลางและสุดท้ายผู้ใช้แรงงานเหล่านั้นไม่มีความสามารถในการทำงานและถูกให้ออกจากงาน ส่งผลถึงเศรษฐกิจของประเทศ

1.3.2 ผลกระทบต่อครอบครัว

1) ความอบอุ่นของครอบครัว

(1) การทะเลาะวิวาทและใช้ความรุนแรงในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่มีการทะเลาะวิวาทและใช้ความรุนแรงในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 93.50 รองลงมาคือ มีการทะเลาะวิวาทและใช้ความรุนแรงในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตามลำดับ

(2) การทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เช่น รับประทานอาหารร่วมกันเล่นกีฬา ดูหนัง พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 54.80 รองลงมา คือ มีการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 45.30

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่า การดื่มสุร่าอย่างต่อเนื่องจะทำลายความสัมพันธ์กับคู่สมรส การแยกกันอยู่หรือการหย่าร้าง ทอดทิ้งไม่เลี้ยงดูเด็กหรือลูก เกิดความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมานทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับครอบครัวที่มีคนติดสุร่า ขาดการพักผ่อน หย่อนใจและมีเวลาให้กับครอบครัวลดลง สอดคล้องกับการศึกษาของเชมณัฐ์ สีนสายอ (2548) พบว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ นอกจากทำให้เกิดการเสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้ว ยังทำให้ผู้ดื่มแอลกอฮอล์ใช้เวลากับการดื่มทำให้มีเวลาให้ครอบครัวลดลงและการศึกษาของทรงเกียรติ ปิยะกะ และเวทิน ศันสนีย์เวทย์ (2544) พบว่า ผู้ดื่มสุร่าเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ห่วงใยดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติทำให้สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่นและถ้าดื่มเหล้ามากขึ้น จะทำให้เกิดความก้าวร้าวถึงกับทำร้ายคนในครอบครัวได้ ต้องสูญเสียเศรษฐกิจและรายได้ของครอบครัว

2) ความสัมพันธ์ของครอบครัว

ผู้ติดเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ จะทำให้ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว สายสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะมีความห่างเหิน ซึ่งเป็นการสร้างความทุกข์ทรมานให้แก่คู่ชีวิต และบุตรหลาน นอกจากนี้ ยังอาจมีพฤติกรรมรุนแรงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทในครอบครัว ตบตีทำร้ายร่างกายและจิตใจของคนในครอบครัว จนทำให้เกิดปัญหาในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมการณ์แบบของบุตรหลาน กลายเป็นเด็กก้าวร้าวเป็นปัญหากับสังคมต่อไป สอดคล้องกับชามี อัฐกิจ และระพีพรรณ วงษ์ชุมทอง (2541) ที่ศึกษาผลการดื่มสุร่าเป็นประจำพบว่า การดื่มสุร่าเป็นประจำทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวเท่าที่ควร มีปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นในครอบครัว ปัญหาครอบครัว

3) เศรษฐกิจในครัวเรือน

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 76.80 โดยไม่มีเงินเก็บเงินออมในแต่ละเดือน ร้อยละ 15.30 และ รายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในแต่ละเดือน ร้อยละ 5.3 ตามลำดับ นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์มีความเห็นว่า การดื่มสุราก็ทำให้ขาดรายได้ประจำที่เคยได้จากการทำงานเนื่องจากการออกจากงาน เงินทองไม่พอใช้ ต้องขายบริการทางเพศ เกิดค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องคดีความที่มีสาเหตุจากการดื่มสุราและค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลจากการรักษาโรคที่เกิดจากการดื่มสุราและค่ารักษาพยาบาลจากการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการดื่มสุรา สอดคล้องกับผลการวิจัยของมูลนิธิเพื่อนหญิง (2544) พบว่า ครอบครัวในสังคมไทยมีค่าใช้จ่ายในการดื่มสุราของครอบครัวสูงถึงเดือนละ 100 - 300 บาท ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราความถี่ของการดื่มประมาณสัปดาห์ละครั้ง ค่าใช้จ่ายในการดื่มสุราก็ถือเป็นจำนวนเงินที่มากสำหรับการดื่มสุราของแต่ละครอบครัว สำหรับด้านค่าใช้จ่ายของครอบครัวที่มีสมาชิกติดสุรา จะทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูงขึ้น ความคล่องตัวในการใช้จ่ายภายในครอบครัวลดลง เพราะต้องนำเงินไปซื้อสุราและเมื่อมีการดื่มสุราจึงไม่สามารถทำงานได้จึงขาดรายได้จากการทำงานอีกต่อหนึ่ง

1.3.3 ผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชน

จากการทบทวนผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยและสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชนที่ดื่มสุราได้ดังนี้

1) ความรุนแรงและอาชญากรรม

ด้านความรุนแรง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยทะเลาะวิวาทหรือใช้ความรุนแรงกับผู้อื่น ร้อยละ 75.00 ใช้ความรุนแรงเป็นบางครั้งที่มี ร้อยละ 19.30 และใช้ความรุนแรงทุกครั้งที่มี ร้อยละ 5.80 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมก้าวร้าว หงุดหงิดง่าย ทะเลาะวิวาท ถูกทำร้ายร่างกาย เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น คดีที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่เยาวชนอายุ 13 - 22 ปี ที่กระทำความผิด ในปี พ.ศ. 2552 คดีทำร้ายร่างกาย มีเยาวชนกระทำความผิด จำนวน 6 ราย คดีขับรถขณะเมารถ มีเยาวชนกระทำความผิดและถูกดำเนินคดี จำนวน 65 ราย คดีจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีเยาวชนกระทำความผิด จำนวน 8 ราย ในปี พ.ศ. 2553 คดีทำร้ายร่างกาย มีเยาวชนกระทำความผิด จำนวน 4 ราย คดีขับรถขณะเมารถ มีเยาวชนกระทำความผิดและถูกดำเนินคดี จำนวน 37 ราย คดีจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีเยาวชนกระทำความผิด จำนวน 4 ราย และในปี พ.ศ. 2554 คดีทำร้ายร่างกายมี

เยาวยุวชนกระทำความผิด จำนวน 7 ราย คดีขับรถขณะเมาสุรา มีเยาวยุวชนกระทำความผิดและถูกดำเนินคดี จำนวน 23 ราย คดีจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีเยาวยุวชนกระทำความผิด จำนวน 8 ราย สาเหตุเนื่องจากเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์สามารถละลายในไขมันได้ดี จึงสามารถผ่านทำงานที่กั้นระหว่างกระแสโลหิตกับเซลล์สมองได้เป็นอย่างดี ผลที่เกิดขึ้นในทันที คือ ก่อการ ทำงานของสมอง โดยเฉพาะอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรม ส่งผลให้ผู้ดื่มขาดความยับยั้งชั่งใจ ในภาวะปกติ จนทำให้สามารถก่อความรุนแรงและพฤติกรรมที่ก่อความเดือดร้อนและอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นได้ง่าย เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการก่อคดีอาชญากรรมขึ้น (ไพรัตน์ อ้นอินทร์, 2552, หน้า 78) ทั้งความผิดที่ไม่รุนแรง เช่น ส่งเสียงดังในที่สาธารณะหรือขับรถในขณะที่มีอาการเมามาโดยปราศจากความระมัดระวัง เป็นต้น และความผิดที่รุนแรง เช่น ปล้น ฆ่า ข่มขืน เป็นต้น

จากสถิติของคดีความที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ จำแนกตามประเภทความผิด ดังนี้ ความผิดทำให้เสียทรัพย์ ร้อยละ 59.10 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ร้อยละ 34.80 ความผิดต่อร่างกาย ร้อยละ 20.80 ความผิดฐานบุกรุก ร้อยละ 16.10 ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ร้อยละ 10.50 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2553) และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชนที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์มีมากขึ้นทุกปี จากข้อมูลกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า สถิติของเด็กและเยาวชนที่ทำผิดกฎหมายที่ถูกนำมาควบคุมและฝึกอบรมในสถานพินิจฯ เพิ่มขึ้น จากใน พ.ศ.2547 มีจำนวน 33,308 ราย เป็น 36,080 รายใน พ.ศ.2548 โดยเฉพาะในช่วง 7 เดือนแรก (มกราคม-กรกฎาคม) ของ พ.ศ. 2549 มีจำนวนสูงถึง 25,320 ราย และการกระทำความผิดก็รุนแรงมากขึ้น และปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดก็คือ เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ โดยพบว่า เด็กและเยาวชนที่ทำผิดกฎหมายและถูกศาลสั่งให้เข้าฝึกอบรมฯ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2548 ซึ่งมีทั้งหมด 6,126 คน อายุระหว่าง 7-18 ปี ในจำนวนเด็กที่ทำผิดนี้ เคยดื่มสุราร้อยละ 85.00 (4,455 คน) โดยในจำนวนนี้ ร้อยละ 35.00 กระทำผิดในระหว่างดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ และเมื่อจำแนกตามฐานความผิดพบว่า ร้อยละ 40.00 - 50.00 ก่อคดีรุนแรงจากการทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนบาดเจ็บและเสียชีวิต และคดีทางเพศ โดยร้อยละ 41.00 กระทำผิดหลังจากการดื่มสุราไม่ถึง 5 ชั่วโมง ทั้งนี้สาเหตุที่เกิดขึ้นร้อยละ 77.00 เกิดจากสถานการณ์พาไป เพราะความเมา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคดีอาญาศาลจังหวัดลพบุรี (วิชัย ไปษยะจินดา และอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา, 2544, หน้า 59) พบว่า คดีอาญามีสาเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องสูงสุดที่ฐานความผิดทำให้เสียทรัพย์

ร้อยละ 59.10 รองลงมาได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศร้อยละ 34.80 ความผิดต่อร่างกายร้อยละ 20.80 ความผิดฐานบุกรุกร้อยละ 16.10 และความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราร้อยละ 10.50

2) เพศสัมพันธ์

ด้านเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากการเมาสุรา พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากการดื่มสุรา ร้อยละ 71.50 มีเป็นบางครั้งที่ดื่ม ร้อยละ 23.80 และมีทุกครั้งที่ดื่ม ร้อยละ 4.80 ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เห็นว่า การดื่มสุราเป็นการเพิ่มโอกาสในการมีเพศสัมพันธ์ เนื่องจากฤทธิ์ที่ทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจ ความอายลดลง และทำให้เกิดความกล้าคิดกล้าลอง ทำให้เป็นที่สนใจของเพศตรงข้ามมากขึ้น และการดื่มสุรามีโอกาสทำให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย การเปลี่ยนคู่นอน การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงการติดเชื้อเอชไอวีเอดส์ โดยเฉพาะจากการไม่ใช้ถุงยางอนามัย จากงานวิจัยพบว่า การบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ส่งผลให้เกิดผลกระทบบตามมา เช่น การติดเชื้อเอชไอวีเอดส์ และข้อมูลจากวัดพระบาทน้ำพุ พบว่าผู้ป่วยโรคเอดส์ในวัดพระบาทน้ำพุมีสาเหตุจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ร่วมด้วยถึงร้อยละ 70.00 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2549)

3) การมั่วสุมในอบายมุข

การมั่วสุมในอบายมุข พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มั่วสุมอบายมุขหรือยาเสพติดจากการดื่มสุรา ร้อยละ 83.00 เป็นบางครั้งที่ดื่ม ร้อยละ 12.50 และทุกครั้งที่ดื่ม ร้อยละ 4.50 ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เห็นว่า การดื่มสุราเป็นตัวนำเยาวชนไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงและปัญหาอื่น เช่น การสูบบุหรี่ การใช้ยาเสพติด เป็นหนี้ยการพนัน ถูกหลอกลวงเวลาเมา มีคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้น

4) อุบัติเหตุ

ด้านอุบัติเหตุ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับบาดเจ็บหรือเกิดอุบัติเหตุจากการดื่มสุรา ร้อยละ 76.30 เป็นบางครั้งที่ดื่ม ร้อยละ 19.50 และทุกครั้งที่ดื่ม ร้อยละ 4.30 ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เห็นว่า การดื่มสุราทำให้หย่อนความสามารถในการควบคุมการขับขี่ การเคลื่อนไหวของตนเอง ทำให้การคิดการตัดสินใจไม่ดี ทำให้ทรัพย์สินเสียหายจากอุบัติเหตุจากรถ ฝ่าฝืนกฎหมายหรือเสพยาขณะขับรถ ถูกยึดใบอนุญาตขับขี่ และมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรถ ข้อมูลจากสำนักสถิติพยากรณ์ พบว่า สุรามีผลเกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจากรถได้มาก ในประเทศไทยจากรายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงวันหยุดปีใหม่ 2548 ของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค พบว่า ร้อยละ 72.70 ของ

ผู้บาดเจ็บรุนแรงจากพายุทอร์นาโดที่มึนเครื่องดีมแอลกอฮอล์ก่อนเกิดเหตุ และในปี พ.ศ. 2547 มีผู้บาดเจ็บรุนแรงที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ดีมเครื่องดีมแอลกอฮอล์ก่อนเกิดเหตุถึงร้อยละ 44.20 สูงกว่า ปี 2546 ซึ่งมีร้อยละ 19.20 (สำนักสถิติพยากรณ์, 2548) และข้อมูลของกรมบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (2548) พบว่า พายุทอร์นาโดเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปีใหม่ มาจากการเมาสุรา พบว่ามีรถที่กระทำผิดถึง 6,624 คัน และในช่วงเทศกาลสงกรานต์ พบว่า การเมาสุราเป็นสาเหตุอันดับสองต่อการเกิดอุบัติเหตุ โดยพบร้อยละ 24.80 (กรมบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2548)

จากผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทย : พื้นที่พิษณุโลก สรุปข้อค้นพบได้ว่า การดื่มสุราทำให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆ มากมาย ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม รวมถึงผู้คนรอบข้างอย่างมาก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนเป็นปัญหาที่นับวันจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น และนำไปสู่ปัญหาอื่นหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ ในทางลบหรือสร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติได้อย่างมาก เรื่องการลดหรือควบคุมการบริโภคสุราเป็นเพียงความสนใจของกลุ่มบุคคลหรือองค์กร โดยมีการรณรงค์ยับยั้งการดื่มสุราเป็นช่วงหรือตามฤดูกาล แต่ในระดับนโยบายที่จะรณรงค์ในกลุ่มเยาวชน ยังมีอยู่น้อยและไม่ค่อยสัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร การควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนเยาวชนควรมีการควบคุมอย่างเป็นระบบมากขึ้น เนื่องจากการบริโภคสุราของเยาวชนไทยที่ผ่านมาเป็นไปอย่างอิสระ ไม่มีระเบียบแบบแผน เป็นการดื่มกินสุรากันอย่างเสรี จนก่อให้เกิดความเชื่อในทางที่ผิดเกิดพฤติกรรมการบริโภคสุราอย่างไม่เหมาะสม

2. การพยากรณ์ทำนายสถานการณ์และผลกระทบทางสังคมในอนาคต

ส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์และคัดกรองตัวแปรกับผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสียและกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคการสร้างอนาคตภาพ (Scenario Technique) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ ผลกระทบทางสังคมและเงื่อนไขในการพยากรณ์ และฉายภาพผลกระทบทางสังคมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าจากสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยในอนาคต โดยแบ่งการสร้างร่างอนาคตออกเป็นอย่างน้อย 2 กรณี ที่คาดว่าจะนำไปได้จากสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยในอนาคต ตลอดจนนำเสนอผลการพยากรณ์ทำนายสถานการณ์และผลกระทบทางสังคม ตลอดจนรับฟัง

ความคิดเห็น เพื่อรวบรวมในการวางแผนในการฉายภาพสถานการณ์และผลกระทบในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การพยากรณ์สถานการณ์ในอนาคต

2.1.1 การพยากรณ์บริบทการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่

1) Scenario ที่ 1 การขยายตัวและการพัฒนาเพิ่มขึ้น

(1) ด้านเศรษฐกิจ

มีการเพิ่มขึ้นทั้งทางด้านธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ และการขยายตัวทางการศึกษาอย่างเห็นได้ชัด โดยสังเกตได้จากการคมนาคม จำนวนประชากร การใช้จ่ายที่มากขึ้นเป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งของการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากประชากรและมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาเพิ่มขึ้น ทำให้ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเพิ่มมากขึ้น มีทำเลการค้าขายดี มีผลกำไรมากทั้งด้านเกษตรกรรมและการลงทุนด้านการค้า และท้ายที่สุดคือ การเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN) ค่าแรงขั้นต่ำและการปรับเงินเดือนระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยมากขึ้นพร้อมกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น

(2) ด้านสังคม

เศรษฐกิจมีความแปรผันตรงไปถึงเรื่องแรงงานและเมื่อเมืองขยายตัว ความเป็นเมืองจะส่งผลไปถึงการขยายพื้นที่ไปสู่รอบนอก ความเจริญเข้าถึงมากขึ้น ทำให้เมืองขยายตัวตามไปด้วยและพื้นที่ทางเศรษฐกิจก็มีการขยายตัว มีการขนส่งมากขึ้น ความเป็นเมืองย่อมขยายตัวตามสภาพทางเศรษฐกิจออกไปสู่รอบนอกพื้นที่เมืองมากขึ้น มีการเตรียมพร้อมการเป็นศูนย์กลางการค้า จะเห็นได้ว่ามีโครงการบ้านจัดสรรมากขึ้น ไม่ว่าจะในเขตเมืองและรอบนอกเมือง และมีผลต่อการสร้างอาชีพมีรายได้ทำให้ความเป็นเมืองเจริญไปถึงเขตรอบนอกมากขึ้นด้วย ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร ด้านแรงงานและการศึกษา มีคนเข้ามาอาศัยอยู่และเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น

(3) การเมืองการปกครอง

มียุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อรองรับนโยบายการเป็นศูนย์กลางการค้า สี่แยกอินโดจีน การคมนาคมเพิ่มขึ้น การค้าขายเสรีมากขึ้น นโยบายและยุทธศาสตร์การควบคุมสุราและโครงการที่สอดคล้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ โครงการจังหวัดพิษณุโลกเมืองสุขภาพดีปลอดบุหรี่และเหล้า

2) Scenario ที่ 2 การชะลอตัวของการพัฒนาในพื้นที่

(1) ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจอาจเพิ่มขึ้นในช่วงแรกๆ เท่านั้น เนื่องจากความแปรปรวนด้านเศรษฐกิจมีความขึ้นลงอยู่เสมอ รวมทั้งปัจจัยด้านการเมืองที่ยังคงไม่มีเสถียรภาพ รวมทั้งปัจจัยด้านการแข่งขันด้านแรงงาน

(2) ด้านสังคม

จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น การเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นปัจจัยที่ทำให้ชะลอตัวในด้านการเปลี่ยนแปลงของประชากรเมืองพิษณุโลก

(3) การเมืองการปกครอง

จังหวัดใกล้เคียงมีอุตสาหกรรมการค้าและการเกษตร ปัจจัยด้านการตลาดจากจังหวัดใกล้เคียงอาจส่งผลให้นโยบายการพัฒนายังไม่เกิดรูปธรรม อีกทั้งจากเป็นเมืองผ่านยังมองไม่เห็นถึงรูปธรรมของนโยบายการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและบริการที่ชัดเจนว่าจะเป็ศูนย์กลางด้าน Logistics ได้มากขึ้นเพียงไร และการบังคับใช้กฎหมายและมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจำหน่ายและควบคุมสุรา และการควบคุมนักท่องเที่ยวใหม่ยังไม่มีการขับเคลื่อนมากนัก

ตามประเด็นที่กล่าวถึงทั้ง 2 กรณี คือ Scenario ที่ 1 การขยายตัวและการพัฒนาเพิ่มขึ้น และ Scenario ที่ 2 การชะลอตัวของการพัฒนาในพื้นที่ สามารถแสดงเปรียบเทียบได้ดังตาราง 2 และแสดงเป็นแผนที่ความคิดรวบยอดได้ดังภาพ 2

ตาราง 2 แสดงการพยากรณ์บริบทการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่

บริบทการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่	** Scenario ที่ 1 การขยายตัวและพัฒนาเพิ่มขึ้น	Scenario ที่ 2 การชะลอตัวการพัฒนาในพื้นที่
เศรษฐกิจ	มีการขยายตัวด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การค้าและการลงทุนและ อสังหาริมทรัพย์ สถาบันการศึกษาเริ่มขยายตัวรองรับการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาจาก จังหวัดใกล้เคียง การคมนาคมขนส่งมีการเตรียมเข้าสู่ประชาคม ASEAN และปัจจัยเรื่องค่าแรงขั้นต่ำและการปรับเงินเดือนระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยมากขึ้น การเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้น	ความแปรปรวนด้านเศรษฐกิจที่เกิดจาก เสถียรภาพทางการเมืองและการแข่งขันด้านแรงงาน อาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และภาวะเงินเฟ้อสอดคล้องกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นในปัจจุบัน
สังคม	ความเป็นเมืองขยายตัวออกไปสู่พื้นที่รอบนอก เพื่อการเตรียมพร้อมการเป็นศูนย์กลางการค้า ในเขตเมืองและรอบนอก ช่วยสร้างอาชีพและรายได้ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้าน ประชากรวัยแรงงาน ทำให้มีคนเข้ามาอาศัย อยู่และท่องเที่ยวมากขึ้น	ในอนาคตข้างหน้าสังคมไทยจะกลายเป็น สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลทำให้สถานภาพทาง เศรษฐกิจไม่เพิ่มขึ้นมากนักและการ เคลื่อนย้ายแรงงานเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการ ชะลอตัวด้านการพัฒนาความเป็นสังคมเมือง
การเมือง การปกครอง	มียุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อรองรับนโยบาย การเป็นศูนย์กลางการค้า สี่แยกอินโดจีน รองรับบริการขนส่งคมนาคมที่จะเพิ่มขึ้นจากการ เปิดการค้าและจังหวัดมีนโยบายยุทธศาสตร์ การควบคุมสุราและโครงการรณรงค์การ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ โครงการ พิษณุโลกเมืองสุขภาพดี ปลอดภัยไร้และเหล้า	ปัจจัยด้านการเมืองการปกครองที่มีการ ปรับเปลี่ยนไปตามนโยบายของประเทศอาจ ส่งผลกระทบต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับ จังหวัด และการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่ เกี่ยวกับการจำหน่ายและควบคุมสุรา รวมทั้ง มาตรการการควบคุมเครื่องดื่มหน้าใหม่ยังไม่ ชับเคลื่อนมากนัก

** มีแนวโน้มความเป็นไปได้มาก

ภาพ 2 แสดงการวิเคราะห์สภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทเชิงพื้นที่

2.1.2 การพยากรณ์สถานการณ์สุราพื้นที่พิษณุโลก

1) Scenario ที่ 1 ความต้องการบริโภคขยายตัวและการกระจายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายในขณะที่วิธีการควบคุมไม่ชัดเจน

(1) ด้านอุปสงค์

ปริมาณที่ดื่มแปรผันตรงกับรายได้ที่ได้รับ เงินเดือนมากขึ้น รายได้มากขึ้น การสังสรรค์ และการบริโภคย่อมมากขึ้นตามไปด้วย ในส่วนของนักดื่มหน้าใหม่นั้นพบว่า นิยมดื่มเหล้าปั่นที่มีการผสมน้ำหวานในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบต่างๆ ทำให้ดื่มได้ง่ายขึ้นและผู้ดื่มเพิ่มจำนวนมากขึ้นและมีอัตราอายุน้อยลง เยาวชนที่อายุเกิน 20 ปี มีแนวโน้มจะไปดื่มที่ร้านมากขึ้น เพราะมีความสะดวกที่ไม่ต้องเก็บหรือล้าง ส่วนเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี มักซื้อดื่มเองจากร้านค้า และไปดื่มที่หอพักเพื่อนมากที่สุด เนื่องจากไม่สามารถไปดื่มที่ร้านได้

(2) ด้านอุปทาน

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงเพิ่มขึ้นตามเทศกาลต่างๆ งานสังสรรค์ต่างๆ ที่จัดขึ้น ผู้ผลิตพัฒนารูปแบบการโฆษณา การส่งเสริมการขายและกลวิธีการขายที่หลากหลาย มีร้านเหล้าเปิดมากขึ้น มีสถานบันเทิงเพิ่มมากขึ้นและยังคงมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา รวมทั้งขายในหอพักใกล้สถานศึกษา

(3) ด้านการจัดการ

มีกฎหมายควบคุมและป้องกัน รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์จังหวัดที่รณรงค์ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่การบังคับใช้ยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างทั่วถึงและจริงจัง ในส่วนของหอพักนั้น ผู้ดูแลหอพักบางส่วนยังคงขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหอพัก เนื่องจากขาดการจัดการอย่างเคร่งครัด

2) Scenario ที่ 2 เยาวชนยังเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักแต่สถานการณ์ไม่ขยายตัวและกลไกการควบคุมยังขับเคลื่อนไม่เต็มกำลัง

(1) ด้านอุปสงค์

เยาวชนในเขตนอกเมือง ส่วนใหญ่เห็นตัวอย่างจากคนในครอบครัวหรือญาติ ที่มีพฤติกรรมการดื่มเป็นตัวอย่าง ส่วนมากจะไปดื่มตามร้านปลีกหรือร้านชำ ซึ่งมีราคาถูกเช่น ยา ดอง บางส่วนซื้อแล้วดื่มที่ร้าน เนื่องจากไม่มีการควบคุม สามารถหาดื่มได้ทุกเวลาและร้านอาหารที่มีสุราจำหน่าย บางสถานที่ไม่จำกัดอายุลูกค้าที่เข้าไปดื่ม และเบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มง่ายและหาง่ายมากที่สุด โดยเฉพาะรูปแบบกระป๋องมีราคาถูกมีความสะดวกในการหาซื้อ

(2) ด้านอุปทาน

ผู้ขายและผู้ประกอบการ รวมทั้งร้านขายของชำรายย่อยไม่มีจริยธรรมในการขาย ไม่ควบคุมอายุผู้ซื้อ ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องพรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างชัดเจน ส่วนร้านเหล้ายังคงมีอยู่ในทุกที่มีได้ลง เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ผู้ประกอบการมีที่การจดทะเบียนมีแนวโน้มลดลง ร้านปลีกหรือร้านค้าทั่วไปที่ไม่ได้จดทะเบียนเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตรายใหญ่มีกลยุทธ์การส่งเสริมการขายที่หลากหลายรูปแบบ และการขายให้กับเยาวชนอายุต่ำกว่ายี่สิบปียังคงมีอยู่ในเซตรอบนอกเมืองค่อนข้างสูง เนื่องจากไม่มีการป้องปรามและตักเตือนผู้ประกอบการที่กระทำผิด

ด้านการจัดการ

สถานการณ์สุรายังคงเดิมแม้ว่าจะมียุทธศาสตร์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มียุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและควบคุมที่ชัดเจน การทำงานของผู้ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายยังไม่จริงจัง เนื่องจากยังไม่เห็นความสำคัญในการปรับหรือจับผู้ประกอบการกระทำผิดและมีความซับซ้อนในด้านการปราบปราม แม้ว่าจะมีนโยบายหรือยุทธศาสตร์ มาตรการและกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่การบังคับใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

3) Scenario ที่ 3 สถานการณ์มีโอกาสลดลง หากมาตรการควบคุมเข้มข้นและได้ผล

(1) ด้านอุปสงค์

หากมีการเข้มงวดในการควบคุมอายุผู้ดื่มและผู้ซื้ออย่างจริงจัง แนวโน้มการดื่มและการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจลดลง

(2) ด้านอุปทาน

หากมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังกับผู้ประกอบการที่กระทำผิด อาจทำให้การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง

(3) ด้านการจัดการ

หากมาตรการและกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด รวมทั้งรณรงค์อย่างจริงจังอาจช่วยควบคุมการกระทำผิดของผู้ดื่มและผู้ขายได้

ตามประเด็นที่กล่าวถึงทั้ง 3 กรณี คือ Scenario ที่ 1 ความต้องการบริโภคขยายตัวและการกระจายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายในขณะที่วิธีการควบคุมไม่ชัดเจน Scenario ที่ 2 เยาวชนยังเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักแต่สถานการณ์ไม่ขยายตัวและกลไกการควบคุมยังขับเคลื่อนไม่

เต็มกำลัง และ Scenario ที่ 3 สถานการณ์มีโอกาสลดลง หากมาตรการควบคุมเข้มข้นและได้ผล สามารถแสดงเปรียบเทียบได้ดังตาราง 3 และแสดงเป็นแผนที่ความคิดรวบยอดได้ดังภาพ 3

ตาราง 3 การพยากรณ์สถานการณ์สุราพื้นที่พิษณุโลก

สถานการณ์สุราในพื้นที่	** Scenario ที่ 1 ความต้องการบริโภคขยายตัวและการกระจายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายในขณะที่วิธีการควบคุมไม่ชัดเจน	Scenario ที่ 2 เยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก แต่สถานการณ์ไม่ขยายตัวและกลไกการควบคุมยังขับเคลื่อนไม่เต็มกำลัง	Scenario ที่ 3 สถานการณ์มีโอกาสลดลง หากมาตรการควบคุมเข้มข้นและได้ผล
ด้านอุปสงค์	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ปริมาณที่ดื่มแปรผันตรงกับรายได้ที่ได้รับ รายได้มากขึ้น การสังสรรค์และการบริโภคมากขึ้นตามไปด้วย ▪ นักดื่มหน้าใหม่นิยมดื่มเหล้าบ้านที่มีการผสมน้ำหวานในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบต่างๆ ▪ ผู้ดื่มเพิ่มจำนวนมากขึ้นและมีอัตราอายุน้อยลง ▪ เยาวชนที่อายุเกิน 20 ปี มีแนวโน้มจะไปดื่มที่ร้านมากขึ้น เพราะสะดวกไม่ต้องเก็บหรือล้าง ▪ เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี มักซื้อดื่มเองจากร้านค้าและไปดื่มที่หอพักเพื่อนมากที่สุดเนื่องจากไม่สามารถไปดื่มที่ร้านได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เยาวชนในเขตนอกเมือง ส่วนใหญ่เห็นตัวอย่างจากคนในครอบครัวที่มีพฤติกรรมการดื่มเป็นตัวอย่าง ▪ ส่วนมากจะไปดื่มตามร้านชำซึ่งมีราคาถูก เช่น ยาตอง ▪ บางส่วนซื้อแล้วดื่มที่ร้าน เนื่องจากไม่มีการควบคุม หาดื่มได้ทุกเวลา ▪ เบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มง่ายและหาง่ายมากที่สุด โดยเฉพาะรูปแบบกระป๋องมีราคาถูกมีความสะดวกในการหาซื้อ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ หากมีการเข้มงวดในการควบคุมอายุผู้ดื่มและผู้ซื้ออย่างจริงจัง แนวโน้มการดื่มและการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจลดลง
ด้านอุปทาน	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงเพิ่มขึ้นตามเทศกาลต่างๆ ที่จัดขึ้น ▪ ผู้ผลิตพัฒนารูปแบบการโฆษณาการส่งเสริมการขายและกลวิธีการขายที่หลากหลาย ▪ มีร้านเหล้าสถานบันเทิงเพิ่มมาก 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ผู้ขายและผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่อง พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ▪ ร้านปลีกร้านค้าชำที่ไม่ได้จดทะเบียนเพิ่มมากขึ้น ▪ การขายให้กับเยาวชนอายุต่ำ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ หากมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังกับผู้ประกอบการที่กระทำผิด อาจทำให้การเข้าถึงเครื่องดื่ม

	<p>ขึ้นและมีการจำหน่ายรอบสถานศึกษา รวมทั้งในหอพักใกล้สถานศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ผู้ประกอบการรายใหญ่มีกลยุทธ์การส่งเสริมการขายที่หลากหลาย 	<p>กว่ายี่สิบปียังคงมีอยู่ในเขตรอบนอกเมืองค่อนข้างสูงเนื่องจากไม่มีการป้องกัน</p>	<p>แอลกอฮอล์ลดลง</p>
ด้านการจัดการ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กฎหมายควบคุมและป้องกันรวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์จังหวัดที่รณรงค์ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นั้นพบว่า การบังคับใช้ยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างทั่วถึงและจริงจัง ▪ ในส่วนของหอพักนั้น ผู้ดูแลหอพักบางส่วนยังคงขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหอพักเนื่องจากขาดการจัดการกับผู้ขายอย่างเคร่งครัด ▪ การทำงานของผู้ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายยังไม่จริงจังเนื่องจากยังไม่เห็นความสำคัญในการปรับหรือจับผู้กระทำผิดและมีความซับซ้อนในด้านการปราบปราม 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ สถานการณ์สุรายังคงเดิมแม้ว่าจะมียุทธศาสตร์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ▪ หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มียุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและควบคุมที่ชัดเจน ▪ นโยบายหรือยุทธศาสตร์มาตรการและกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ทั่วถึงเท่าที่ควร 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ หากมาตรการและกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด ▪ การรณรงค์อย่างจริงจังอาจช่วยควบคุมการกระทำผิดของผู้ดื่มและผู้ขายได้

** มีแนวโน้มความเป็นไปได้มาก

ภาพ 3 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์สุราในพื้นที่

2.1.3 การพยากรณ์ผลกระทบทางสังคม

1) Scenario ที่ 1 สุขภาพเสื่อมโทรม ครอบครัววิกฤติ สังคมอ่อนแอ อย่างรุนแรง

(1) ผลกระทบต่อตนเอง

คนที่ดื่มจนติดเป็นนิสัย ในระยะยาวส่งผลต่อการติดสุราและโรคอื่นๆ จากสุรา เช่น ตับแข็ง ส่วนในระยะสั้นส่งผลกระทบต่อระบบประสาทและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้การเรียนตกต่ำ นอกจากนี้ สุรายังมีผลต่อสมองในระยะยาวใน 5 ปี จะเกิดการสะสมของแอลกอฮอล์ และยังส่งผลเสียต่อร่างกาย และการดื่มสุรายังทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันเองในกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ ทำให้เยาวชนมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เปลี่ยนคู่นอนบ่อย เกิดโรคทางเพศสัมพันธ์

(2) ผลกระทบต่อครอบครัว

เกิดปัญหาครอบครัว ทำให้คนในครอบครัวเกิดความทุกข์ทรมานทางจิตใจ เนื่องจากมีคนในครอบครัวติดสุรา ครอบครัวมีความอบอุ่นน้อยลง ครอบครัวเดือดร้อนทางด้านการเงินและส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน โดยเฉพาะกลุ่มที่ใช้แรงงานเพราะค่าแรงน้อย ทำให้เงินในครอบครัวไม่พอใช้ และอาจมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

(3) ผลกระทบต่อคนรอบข้าง/ชุมชน

เกิดการทะเลาะวิวาทเพราะเมา มีพฤติกรรมก้าวร้าว เยาวชนมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เปลี่ยนคู่นอนบ่อย เกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ การพนันและเสพยาเสพติด ขาดสติ และทำให้ความสามารถในการขับเคลื่อน การมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องยากในการป้องกันขณะเมาสุรา การรณรงค์มากขึ้น แต่สถิติอุบัติเหตุจากการเมาสุรายังลดลงไม่มากนัก เกิดการสูญเสียชีวิตทรัพย์สิน หรือพิการ ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ

2) Scenario ที่ 2 ผลกระทบต่อผู้ดื่มคงที่แต่กระทบต่อคนรอบข้างมากขึ้น

(1) ผลกระทบต่อตนเอง

ผู้ดื่มยังคงได้รับผลกระทบเช่นเดิม ไปเรียนไม่ไหว การเรียนตกต่ำ สุราทำให้บกพร่องในหน้าที่การงาน เนื่องจากผู้ดื่มยังคงมีนิสัยการดื่มเช่นเดิม การเรียนรู้และโอกาสการพัฒนาตนเองของแต่ละคนขึ้นกับโอกาสในการติดสุรา

(2) ผลกระทบต่อครอบครัว

เกิดการทะเลาะวิวาทกับคนในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อครอบครัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และความอบอุ่นของครอบครัว

(3) ผลกระทบต่อคนรอบข้าง/ชุมชน

เกิดการทะเลาะวิวาทเพราะเมากับคนในชุมชน มีพฤติกรรมก้าวร้าว การนำไปสู่การพนันและเสพยาตีในชุมชน ผู้ดื่มจนเมาจะขาดสติและทำให้ความสามารถในการขับที่ลดลงและสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้คนรอบข้าง

3) Scenario ที่ 3 ผลกระทบมีโอกาสลดลง หากกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเข้มข้น

(1) ผลกระทบต่อตนเอง

ผลกระทบต่อผู้ดื่มจะลดลง ถ้ามีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดมากขึ้น

(2) ผลกระทบต่อครอบครัว

คนในครอบครัวได้รับความเดือดร้อน หากมีหนี้สินจากการดื่มสุรา

(3) ผลกระทบต่อคนรอบข้าง/ชุมชน

หากกฎหมายและมาตรการข้อบังคับมีเพิ่มขึ้นและมีความเข้มงวดมากขึ้น จะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสังคมน้อยลง

ตามประเด็นที่กล่าวถึงทั้ง 3 กรณี คือ Scenario ที่ 1 สุขภาพเสื่อมโทรม ครอบครัววิฤติ สังคมอ่อนแออย่างรุนแรง Scenario ที่ 2 ผลกระทบต่อผู้ดื่มคงที่แต่กระทบต่อคนรอบข้างมากขึ้น และ Scenario ที่ 3 ผลกระทบมีโอกาสลดลง หากกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเข้มข้น สามารถแสดงเปรียบเทียบได้ดังตาราง 4 และแสดงเป็นแผนที่ความคิดรวบยอดได้ดังภาพ 4

ตาราง 4 แสดงการพยากรณ์ผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุรา

ผลกระทบทางสังคม	** Scenario ที่ 1 สุขภาพเสื่อมโทรม ครอบครัววิกฤต สังคม อ่อนแออย่างรุนแรง	Scenario ที่ 2 ผลกระทบต่อผู้ดื่มคงที่ แต่มี ผลกระทบต่อคนรอบข้าง มากขึ้น	Scenario ที่ 3 ผลกระทบมีมีโอกาสดลดลง หาก กฎหมายและการบังคับใช้ กฎหมายเข้มข้น
ผลกระทบต่อตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> ■ ในระยะยาวส่งผลกระทบต่อการศึกษาและโรคอื่นๆ เช่น ตับแข็ง ■ ส่งผลกระทบต่อระบบประสาทและการเรียนรู้ของต่อเนือง ■ ส่งผลเสียต่อร่างกาย ความต้องการทางเพศยังลดลง ■ เกิดการทะเลาะวิวาทกันเองในกลุ่มเพื่อน ■ ทำให้มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เปลี่ยนคู่นอนบ่อย เกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ยังคงได้รับผลกระทบ เช่นเดิม ทำให้ไปเรียนไม่ไหว การเรียนตกต่ำ ■ สุราทำให้บกพร่องในหน้าที่การงานเนื่องจากผู้ดื่มยังคงมีนิสัยการดื่มเช่นเดิม ■ การเรียนรู้และโอกาสการพัฒนาตนเองของแต่ละคนขึ้นกับโอกาสในการติดสุราซึ่งคาดคะเนได้ยาก 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ผลกระทบต่อผู้ดื่มจะลดลงถ้ามีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดมากขึ้น
ครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> ■ เกิดปัญหาครอบครัว ติดสุรา ■ คนในครอบครัวเกิดความทุกข์ทรมานทางจิตใจเนื่องจากคนในครอบครัวติดสุรา ■ ครอบครัวมีความอบอุ่นน้อยลง ■ ครอบครัวเดือดร้อนด้านการเงินและยังส่งผลถึงหน้าที่การงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความอบอุ่นของครอบครัว ■ การทะเลาะวิวาทในครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> ■ คนในครอบครัวได้รับความเดือดร้อนหากมีหนี้สินจากการดื่มสุรา

<p>ผลกระทบ ต่อคน รอบข้าง/ ชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ เกิดการทะเลาะวิวาท เพราะเมา มีพฤติกรรมก้าวร้าว ■ เยาวชนมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เปลี่ยนคู่นอนบ่อย เกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ ■ การพนันและเสพยาเสพติด ■ ขาดสติและทำให้ความสามารถในการขับขี้อลดลง ■ การมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องยากในการป้องกันขณะเมาสุรา ■ การรณรงค์มากขึ้นแต่สถิติอุบัติเหตุจากการเมาสุรายังลดลงไม่มากนัก ■ เกิดการเสียชีวิต ทรมาน หรือพิการ ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ความเมานำไปสู่การพนันและเสพยาติดในชุมชน ■ การทะเลาะวิวาทในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ผลกระทบต่อสังคมน้อยลง หากกฎหมายและมาตรการข้อบังคับมีเพิ่มขึ้นและมีความเข้มงวด
---	--	--	---

** มีแนวโน้มความเป็นไปได้มาก

ภาพ 4 แสดงการวิเคราะห์สภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสังคม

จากการวิเคราะห์สถานการณ์อนาคตของสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยในอนาคต กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก กรณีที่แย่ที่สุด (Worst Case) สรุปได้ดังนี้ คือ การขยายตัวและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลต่อแนวโน้มการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น และความต้องการบริโภคขยายตัว การกระจายผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายในขณะที่วิธีการควบคุมไม่ชัดเจน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยตรง ครอบคลุมวิกฤต สังคมอ่อนแออย่างรุนแรง ส่วนการวิเคราะห์สถานการณ์อนาคต กรณีปกติที่สุด (Normal Case) ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า การชะลอตัวของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในพื้นที่อาจทำให้อุปทานลดลง แต่เยาวชนยังคงเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก สถานการณ์สุราอาจไม่ขยายตัวมากนักขณะที่กลไกการควบคุมยังขับเคลื่อนไม่เต็มกำลัง ส่งผลกระทบต่อผู้ดื่มโดยตรงและมีผลกระทบต่อคนรอบข้างมากขึ้น ตามประเด็นที่กล่าวถึงทั้ง 3 กรณี สามารถแสดงแนวโน้มที่มีโอกาสเป็นไปได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงแนวโน้มที่มีโอกาสเป็นไปได้

ตัวแปรคัดกรอง	Scenario ที่ 1	Scenario ที่ 2	Scenario ที่ 3
การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่	การขยายตัวและพัฒนาเพิ่มขึ้น	การชะลอตัวของการพัฒนาในพื้นที่	---
สถานการณ์สุราพื้นที่พิษณุโลก	ความต้องการบริโภคขยายตัว การกระจายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ในขณะที่วิธีการควบคุมไม่ชัดเจน	เยาวชนยังคงเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักแต่สถานการณ์ไม่ขยายตัวและกลไกการควบคุมยังขับเคลื่อนไม่เต็มกำลัง	สถานการณ์มีโอกาสลดลง หากมาตรการควบคุมเข้มข้นและได้ผล
ผลกระทบทางสังคม	สุขภาพเสื่อมโทรม ผู้ดื่มได้รับผลกระทบมากขึ้น ครอบคลุมวิกฤต สังคมอ่อนแออย่างรุนแรง	ผลกระทบต่อผู้ดื่มคงที่ แต่มีผลกระทบต่อคนรอบข้างมากขึ้น	ผลกระทบมีโอกาสลดลง หากกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเข้มข้น

แนวโน้มจากความเห็นส่วนใหญ่

2.2 การวิเคราะห์สถานการณ์อนาคตของสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยใน อนาคตกรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก กรณีที่แย่มากที่สุด (Worst Case)

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยในอนาคต กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
กรณีที่แย่มากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. การขยายตัวและพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อแนวโน้มการบริโภค
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น

2. ความต้องการบริโภคขยายตัว การกระจายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ในขณะที่วิธีการ
ควบคุมไม่ชัดเจน

3. ผู้ดื่มได้รับผลกระทบมากขึ้น สุขภาพเสื่อมโทรม ครอบครัววิกฤต สังคมอ่อนแออย่าง
รุนแรง

ตามประเด็นที่กล่าวถึงทั้ง 3 กรณี สามารถแสดงเป็นแผนที่ความคิดรวบยอดได้ดังภาพ 5

ภาพ 5 แสดงการวิเคราะห์สถานการณ์อนาคตใน 5 ปีข้างหน้าของสถานการณ์สุรากับ
เยาวชนไทย กรณีที่แย่ที่สุด (Worst Case)

2.3 การวิเคราะห์สถานการณ์อนาคตของสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยใน อนาคตกรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก กรณีปกติที่สุด (Normal Case)

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยในอนาคต กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
กรณีปกติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. การชะลอตัวของการพัฒนาในพื้นที่ ส่งผลต่อแนวโน้มการบริโภคยังคงเหมือนเดิม
  2. เยาวชนยังคงเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก แต่สถานการณ์ไม่ขยายตัวและกลไกการควบคุมยังขับเคลื่อนไม่เต็มกำลัง
  3. ผลกระทบต่อผู้ดื่มคงที่ แต่มีผลกระทบต่อคนรอบข้างมากขึ้น
- ตามประเด็นที่กล่าวถึงทั้ง 3 กรณี สามารถแสดงเป็นแผนที่ความคิดรวบยอดได้ดังภาพ 6

ภาพ 6 แสดงการวิเคราะห์สถานการณ์อนาคตใน 5 ปีข้างหน้าของสถานการณ์สุรากับ
เยาวชนไทย กรณีปกติ (Normal Case)

3. การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ส่วนที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ระเบียบการวิจัยอนาคต ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงนโยบาย (Policy Making) ซึ่งนำผลจากการพยากรณ์ทำนายสถานการณ์และผลกระทบทางสังคมมาสังเคราะห์ เพื่อให้เห็นแนวทางการวางแผนในการฉายภาพสถานการณ์และผลกระทบในอนาคต และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเสนอแนวทางกับกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการลดผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุรากับเยาวชนไทยในอนาคต กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การพัฒนาข้อเสนอแผนป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

ในการพัฒนาข้อเสนอแผนป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จะอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์สุราในปัจจุบันและอนาคต ภาพสถานการณ์สุราจากการพยากรณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้ข้อเสนอแผนโดยมีรายละเอียดดังนี้

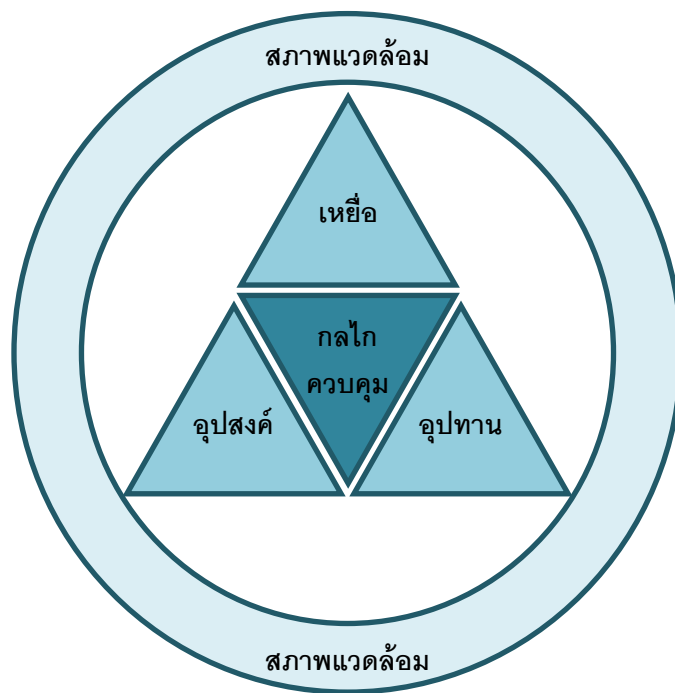
3.1 กรอบความคิดในการพัฒนาข้อเสนอแผนป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเสนอแผนป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของนโยบายและแผน ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างทางเลือกเพื่อการตัดสินใจ เพื่อเตรียมการและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาข้อเสนอแผนในลักษณะดังกล่าวนี้ จึงอาศัยกระบวนการสองส่วนประกอบกัน คือ การพยากรณ์ และการจัดทำแผน

การพยากรณ์สถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการตั้งต้นพิจารณาสภาพปัญหาที่จะนำไปสู่การจัดทำแผน ในกระบวนการดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการฉายอนาคตภาพ (Scenario Technique) จากการรวบรวมและวิเคราะห์สภาพการณ์ในปัจจุบัน การวิเคราะห์จำแนกแยกแยะตัวแปร รวมทั้งน้ำหนักแนวโน้มความเป็นไปได้ แล้วจัดทำเป็นอนาคตภาพในระยะ 5 ปีข้างหน้าได้ 2 กรณี คือ กรณีปกติซึ่งสภาพการณ์ (Normal Case) และกรณีที่เลวร้าย (Worst Case)

ผลที่ได้จากการพยากรณ์ในลักษณะการฉายอนาคตภาพ ทำให้สามารถมองเห็นถึงความเป็นไปได้ในอนาคตได้อย่างครอบคลุม ซึ่งนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแผนในเชิงนโยบาย (Policy Making) ที่สามารถจัดการกับอนาคตที่ไม่แน่นอนได้ โดยการออกแบบและจัดทำข้อเสนอแผนนี้จะมีลักษณะเป็นทางเลือกของมาตรการที่มุ่งเน้นทั้งการป้องกัน แก้ไข และการลดผลกระทบ ต่อได้สถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ที่อาจเกิดขึ้นได้จากการพยากรณ์ ส่วนการเลือกใช้ทางเลือกรุนแรง อาจกำหนดเป็นชุดของมาตรการตามความรุนแรงหรือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

ข้อเสนอแผนที่จัดทำขึ้นนี้ จะอาศัยวิธีการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นโจทย์ตั้งต้นและนำไปสู่การกำหนดเป้าประสงค์ (Ends) และมาตรการที่สอดคล้องกัน (Means) โดยใช้เทคนิคทั้งการระดมสมอง และการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อกลั่นกรองให้ได้ข้อเสนอของแผนที่ครอบคลุมสภาพปัญหาและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติตามทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการตั้งต้นการจัดทำข้อเสนอแผนผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นตั้งต้นจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ของปัญหาไว้ 5 ประเด็นสำคัญด้วยกัน คือ อุปสงค์ อุปทาน กลไกการควบคุม เหลือและครอบข้าง และสภาพแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

ภาพ 7 แสดงประเด็นตั้งต้นที่สำคัญเพื่อการจัดทำข้อเสนอแผน

3.2 ข้อเสนอแผนป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเสนอแผนป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบทางสังคมได้รับการจัดทำขึ้นโดยผู้มีส่วนได้เสีย และผู้เกี่ยวข้องได้ระดมความคิดเห็นร่วมกัน มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 หลักการ และเป้าประสงค์ของข้อเสนอแผน

1) หลักการ

พิษณุโลกเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์หลายประการ ทั้งเป็นศูนย์กลางทางการค้าและบริการของภาคเหนือตอนล่าง เป็นจุดเชื่อมโยงเศรษฐกิจที่เรียกว่า สี่แยกอินโดจีน เป็นเมืองการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ที่มีเยาวชนให้ความสนใจมาศึกษาเล่าเรียน อีกทั้งยังเป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีแหล่งโบราณสถานและวัด ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาหลายแห่ง นอกจากนี้พิษณุโลกยังเป็นเมืองราชการที่ประกอบไปด้วยส่วนราชการภูมิภาคระดับภาคจำนวนมาก และเป็นเมืองที่มีสภาพแวดล้อมดีเหมาะแก่การท่องเที่ยวและพักผ่อน อาจกล่าวได้ว่าพิษณุโลกเป็นเมืองที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การปกครองและสภาพแวดล้อม

การพัฒนาเมืองและสร้างความเข้มแข็งให้เกิดความเจริญก้าวหน้าได้นั้น ต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และมีความพร้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นเยาวชนซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในอนาคตจะต้องมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านกาย จิต และปัญญา แต่อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตมีสิ่งบ่งชี้ว่า เยาวชนที่จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญนี้มีความเสี่ยงที่จะด้อยคุณภาพลงจากการบริโภคสุราเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งตนเอง ครอบครัว คนรอบข้าง และชุมชน ทั้งนี้มีสาเหตุของสถานการณ์สุราในเยาวชนที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นนี้ มาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม และการรุกคืบของผู้ประกอบการ รวมทั้งข้อจำกัดของกลไกควบคุมต่างๆ ที่ยังทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ จึงอาจกล่าวได้ว่าในระยะ 5 ปีข้างหน้า หรือ พ.ศ. 2560 หากไม่มีการเตรียมการรับมือ และการป้องกัน แก้ไขอย่างดีแล้วสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนในพื้นที่พิษณุโลกและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาอาจลุกลามและขยายตัว เกินกว่าที่จะแก้ไขได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกัน แก้ไข และเตรียมการรองรับผลกระทบล่วงหน้า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การจัดการกับอนาคตให้เกิดภาวะที่พึงประสงค์ หรือควบคุมได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีแผนงานล่วงหน้าในลักษณะแผนทางเลือกที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของสถานการณ์และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งเกิดจากความร่วมมือกันรับผิดชอบต่อปัญหาของภาคีเครือข่าย และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแผนดังกล่าวนี้ จะเป็นเครื่องมือแนวทางที่ทำให้เกิดการบูรณาการ และการมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันในที่สุด

2) เป้าประสงค์

จากแนวโน้มของปัญหาในอนาคต และหลักการของข้อเสนอแผน รวมทั้งการระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดเป็นเป้าประสงค์ของข้อเสนอแผน ได้คือ ภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการบูรณาการความร่วมมือ และทรัพยากร เร่งขับเคลื่อนการป้องกัน แก้ไขปัญหา และลดวิกฤติผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชน เพื่อให้พื้นที่จังหวัดพิษณุโลกเป็นเมืองเยาวชนปลอดสุรารายในปี พ.ศ. 2560

3.2.2 ทางเลือกมาตรการในข้อเสนอแผน

การดำเนินการให้บรรลุตามเป้าประสงค์ จะต้องอาศัยมาตรการต่างๆ ในลักษณะมาตรการทางสังคม และการสื่อสารสาธารณะ รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้อย่างเข้มงวดประกอบกัน ทางเลือกมาตรการจึงต้องมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับประเด็นตั้งต้นตามการวิเคราะห์สภาพการณ์ของปัญหา ซึ่งทางเลือกมาตรการทั้งหมดแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ อุปสงค์ อุปทาน กลไกการควบคุม เหยื่อและคนรอบข้าง และสภาพแวดล้อม ดังต่อไปนี้

1) มาตรการด้านอุปสงค์: ลดการบริโภค และฟื้นฟูเยาวชนผู้บริโภค

มุ่งเน้นที่กลุ่มเยาวชนที่บริโภคและกลุ่มที่มีความเสี่ยงจะเข้าถึงสุราได้ง่าย โดยมีแนวทางที่สำคัญ 3 ประการ คือ ส่งเสริมการลด ละ เลิกการบริโภค ควบคุมความเสี่ยงในกลุ่มที่ยังบริโภครวมทั้งฟื้นฟูและฟื้นคืนศักยภาพผู้กลับใจ

2) มาตรการด้านอุปทาน: จำกัดการกระจาย และการจำหน่ายสุรา

มุ่งเน้นที่กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าประเภทสุรา ทั้งผู้ผลิตรายย่อย ผู้จำหน่ายและสถานบันเทิงที่บริการสุรา โดยมีแนวทางที่สำคัญ 2 ประการ คือ ลดความสามารถในการกระจายสินค้าประเภทสุราและสร้างเงื่อนไขและกำแพงอุปสรรคสำหรับการเข้าถึง

3) มาตรการด้านกลไกควบคุม: พัฒนาระบบการจัดการให้เข้มแข็ง

มุ่งเน้นที่กลุ่มเครือข่ายที่ปฏิบัติงานด้านการต่อต้านสุรา รวมทั้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางที่สำคัญ 3 ประการ คือ เตรียมทรัพยากรและกลไกให้มีความพร้อม จัดการความรู้เพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเสริมระบบข้อมูลและการติดตามสถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพ

4) มาตรการด้านสภาพแวดล้อม: จัดการโอกาสและบริบทเพื่อคุ้มครองสถานการณ์

มุ่งเน้นที่การปรับสภาพบริบททั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาคให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการสภาพปัญหา โดยมีแนวทางที่สำคัญ 2 ประการ คือ สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายระดับมหภาค และปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและวิถีชุมชน

5) มาตรการด้านเหยื่อและผู้คนรอบข้าง: คุ้มครองและเยียวยาผู้รับผลกระทบ

มุ่งเน้นที่กลุ่มเหยื่อ และผู้คนรอบข้างที่ได้รับผลกระทบจากกระทำผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับสุรา โดยมีแนวทางที่สำคัญ 2 ประการ คือ รับรองและคุ้มครองสิทธิเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบรวมทั้งช่วยเหลือและฟื้นฟูเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบ

รายละเอียดในแต่ละแนวทางของมาตรการทั้ง 5 มาตรการข้างต้น สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 1) แสดงมาตรการด้านอุปสงค์: ลดการบริโภค และฟื้นฟูเยาวชนผู้บริโภค

แนวทาง	วิธีการ	กิจกรรม	ความสำคัญ
1.1) ส่งเสริมการลด ละ เลิก การบริโภค	(1) กวดขันการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังกับเยาวชนผู้กระทำผิดซ้ำซากในคดีเกี่ยวกับการบริโภคสุรา	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจตราและสำรวจพื้นที่ที่มีการจำหน่าย - ตั้งจุดตรวจ และจุดสกัดบนเส้นทางคมนาคมที่มีความเสี่ยง - เพิ่มความเข้มข้นในกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีโดยผู้ปกครองต้องร่วมรับผิดชอบตามกฎหมาย 	วิธีการหลัก
	(2) จัดการสื่อสาร และการรณรงค์ต่อต้านการบริโภคสุราในกลุ่มเยาวชนให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพัฒนาวิธีการ และช่องทางสื่อความให้เจาะถึงเยาวชน	<ul style="list-style-type: none"> - ประกวดสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และหนังสือเพื่อการรณรงค์เยาวชนปลอดสุรา - พัฒนาสื่อท้องถิ่น และสื่อตัวบุคคลเพื่อการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 	วิธีการหลัก
	(3) ให้ความรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคสุราในกลุ่มเยาวชนให้เกิดความเข้าใจถึงโทษและภัยโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำชุดบทเรียนชีวิตเพื่อเข้าใจโทษภัยสุรา - สอดแทรกความรู้ บทเรียนในสาระการเรียนรู้ในและนอกระบบการศึกษา - สอนโดยผู้มีประสบการณ์เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดเยาวชนภายใต้แนวคิด “ดื่มเหล้า-เมา-ไม่เท่าไร” และ “ดื่มเหล้า=โง่” 	วิธีการหลัก
	(4) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมดึงดูดเยาวชนกลุ่มเป้าหมายเพื่อป้องกัน และลด โอกาสการเข้าถึงสุรา	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีพื้นที่สาธารณะ เช่น ลานกีฬา และดนตรีปลอดสุรา - จัดการแข่งขันกิจกรรมที่แสดงศักยภาพตามความสนใจเยาวชน เช่น การเต้น และการร้องเพลง ประกวดเยาวชนต้นแบบปลอดสุรา 	วิธีการเสริม

แนวทาง	วิธีการ	กิจกรรม	ความสำคัญ
1.2) ควบคุมความเสี่ยงในกลุ่มที่ยังบริโภค	(1) ดูแลและควบคุมกลุ่มเยาวชนที่ยังบริโภคสุราเพื่อลดความเสี่ยงอันตรายและผลกระทบจากการบริโภค	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้ในกลุ่มเยาวชนที่บริโภคสุราให้เข้าใจเรื่องการดื่มสุราโดยมีความเสี่ยงภัยต่อตนเองและผู้อื่น - สร้างความเข้าใจในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคสุรา และความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองและผู้อื่น 	วิธีการหลัก
	(2) ควบคุมการบริโภคสุราในช่วงเทศกาลโอกาสและวันสำคัญที่เป็นที่นิยมของเยาวชนและวัยรุ่น	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างภูมิคุ้มกันทางอารมณ์และความยับยั้งชั่งใจเพื่อลดหรือละการบริโภคสุราเมื่ออารมณ์ไม่มั่นคง - เปลี่ยนทัศนคติในการจัดงานรื่นเริงและฉลองบนแนวคิด “สนุกได้+ไม่เมา” และรณรงค์ดื่มในวันสำคัญ 	วิธีการเสริม
1.3) พัฒนาและฟื้นคืนศักยภาพผู้กลับใจ	(1) จัดเวทีเยาวชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ โดยการนำเสนอแบบอย่างที่ดี ประสบการณ์ที่เลวร้าย และโอกาสการเปลี่ยนแปลงชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> - จัด “เวทีเสวนาประสาวัยรุ่น” เพื่อนำเสนอประสบการณ์เยาวชนกับสุรา - จัดนิทรรศการ และหน่วยกิจกรรมมวลชนเคลื่อนที่ เพื่อสร้างโอกาสเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงชีวิต 	วิธีการเสริม
	(2) จัดให้มีระบบการให้คำปรึกษา และช่วยเหลือเพื่อการบำบัด รักษา และฟื้นฟูเยาวชนที่ต้องการลด ละ เลิกสุรา	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา อาสาสมัครให้คำปรึกษา และสายด่วนให้คำปรึกษาให้ครอบคลุมและกระจายไปในพื้นที่เสี่ยง จัดคลินิกและกลุ่มบำบัดรักษาสำหรับผู้บริโภคที่กลับใจ พัฒนาศักยภาพในการใช้ชีวิตและประกอบอาชีพสำหรับเยาวชนที่สามารถลดและเลิกสุราได้ มีระบบติดตามผล 	วิธีการหลัก

ตาราง 4 2) แสดงมาตรการด้านอุปทาน: จำกัดการกระจาย และการจำหน่ายสุรา

แนวทาง	วิธีการ	กิจกรรม	ความสำคัญ
2.1) ลดความสามารถในการกระจายสินค้าประเภทสุรา	(1) สร้างความร่วมมือและผลักดันให้เกิดการบังคับใช้และปฏิบัติตามกฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มสุราอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะการปราบปรามและกวดขันผู้กระทำผิดที่จำหน่ายสุราให้แก่เยาวชน	<ul style="list-style-type: none"> - ทำความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้ประกอบการเพื่อร่วมกับปฏิบัติตามกฎหมาย - ใช้รูปแบบการจัดการตนเองร่วมกันเพื่อเฝ้าระวังและสอดส่องการกระทำผิด เพิ่มระดับความเข้มข้นในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมเพื่อเอาผิดกับผู้ประกอบการที่กระทำผิด 	วิธีการหลัก
	(2) ควบคุมการเพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการผลิตสุรารายย่อย และผู้จำหน่ายสุรารายใหม่ในพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - จำกัด หรือกำหนดให้มีโควตาในการจดทะเบียนผู้ประกอบการผลิตสุรารายย่อย และผู้จำหน่ายสุราใหม่โดยใช้กฎหมายในระดับท้องถิ่น - ให้ความรู้ถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยการอบรม และทดสอบผู้ประกอบการก่อนออกใบอนุญาตประกอบกิจการ 	วิธีการหลัก
	(3) พัฒนาความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสุราให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - เสริมสร้างความรู้กฎหมายและความรับผิดชอบแก่ผู้ประกอบการที่จำหน่ายสุราโดยเฉพาะร้านค้าในชนบท - จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ติดตามร้านค้าและสถานประกอบการ รวมทั้งเพิ่มฉลากคำเตือนพิเศษบนบรรจุภัณฑ์สินค้าประเภทสุรา ด้วยข้อความที่รุนแรง และภาพแสดงให้เห็นถึงโทษภัยของสุรา 	วิธีการเสริม

แนวทาง	วิธีการ	กิจกรรม	ความสำคัญ
2.2) สร้างเงื่อนไขและกำหนดอุปสรรคสำหรับการเข้าถึง	(1) ใช้มาตรการทางภาษีและการเงิน โดยเฉพาะภาษีในระดับท้องถิ่นเพื่อลดการบริโภค และจำกัดการกระจายสินค้าประเภทสุรา	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้มีภาษีระดับท้องถิ่นที่เก็บจากการจำหน่ายและเคลื่อนย้ายสุรา - จัดตั้งกองทุนจากการเก็บภาษีสถานประกอบการที่จำหน่ายสุรา โดยมุ่งเน้นเป็นกองทุนเพื่อรับผิดชอบผลกระทบที่มีต่อผู้บริโภคและเหยื่อจากการบริโภค 	วิธีการหลัก
	(2) จัดให้มีระบบชดเชย หรือการให้รางวัลตอบแทนความร่วมมือสำหรับผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และไม่ส่งเสริมการจำหน่ายสุราให้เยาวชน	<ul style="list-style-type: none"> - ขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการเพื่อลดกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การลด แลก แจกแถม โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่มีรูปแบบดื่มก่อนผ่อนจ่ายทีหลัง (ระบบเชื่อ) - ควบคุมการจำหน่ายสุราในโรงแรม และเรือนพักแรกขนาดเล็กที่มีความเสี่ยงเป็นแหล่งซ่องสุมและบริโภคสุราของเยาวชน - ขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการและบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการเผยแพร่ตราสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มสุราในรูปแบบแอบแฝง - จัดรางวัลตอบแทน เช่น ผู้ประกอบการดีเด่นที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม หรือการลดหย่อนภาษี เช่น ภาษีป้าย ให้กับผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือ 	วิธีการเสริม

หมายเหตุ: ความสำคัญของวิธีการ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ วิธีการหลัก และวิธีการเสริม

ตาราง 5 3) แสดงมาตรการด้านกลไกควบคุม: พัฒนาระบบการจัดการให้เข้มแข็ง

แนวทาง	วิธีการ	กิจกรรม	ความสำคัญ
3.1) เตรียม ทรัพยากร และกลไกให้มี ความพร้อม	(1) จัดตั้งกองทุนรวมของจังหวัด หรือ มูลนิธิชุมชนระดับจังหวัดเพื่อการ ขับเคลื่อนภารกิจ “จังหวัดปลอด เหล้า” และ “พิษณุโลกเมืองเขียวชน ปลอดสุรา” โดยอาศัยแหล่งทุนจาก ภาษีสุราที่คืนกลับมายังท้องถิ่น รวมทั้งการระดมทรัพยากรจากความ ร่วมมือในพื้นที่	- ผลักดันให้มีการปรับปรุงกฎหมายและระบบภาษีให้นำภาษีจากการบริโภค สุราส่งคืนกลับมายังท้องถิ่นและชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ในการควบคุม สถานการณ์สุรา - ประสานความร่วมมือร่วมเพื่อจัดตั้งกองทุน หรือมูลนิธิที่มีความคล่องตัว สามารถ จัดการตนเองได้ และมีความโปร่งใส - ระดมความร่วมมือในการหารายได้เพื่อสมทบเข้ากองทุนหรือมูลนิธิโดยมี วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน	วิธีการหลัก
	(2) ส่งเสริมการจัดตั้ง การเชื่อมโยง และการขับเคลื่อนกิจกรรมของ เครือข่ายต่อต้านสุราต่างๆ เช่น เครือข่ายเยาวชนอาสาเฝ้าระวัง สถานการณ์สุรา เครือข่ายรณรงค์ ลดละเลิกสุรา และเครือข่าย ผู้ประกอบการ เป็นต้น	- สนับสนุนการจัดตั้ง และการจดทะเบียนองค์กรภาคประชาชน ชมรม หรือใน รูปแบบอื่นๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการขับเคลื่อนและส่งเสริมการลด ละ เลิก สุรา - จัดหาและสนับสนุนทุนประเดิม หรือทุนดำเนินกิจกรรมให้แก่กลุ่มและ เครือข่ายต่างๆ โดยอาศัยแหล่งทุนภาครัฐที่มีอยู่แล้วในหน่วยงานต่างๆ - กำหนดให้มีตัวกลางเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างภาคีและ เครือข่าย นำไปสู่การสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติและบูรณาการทรัพยากรที่ มีอยู่อย่างจำกัดร่วมกันใช้เครือข่ายประชาชนเป็นกลไกสอดส่องการกระทำผิด	วิธีการหลัก

แนวทาง	วิธีการ	กิจกรรม	ความสำคัญ
3.2) จัดการความรู้เพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน	(1) จัดให้มีเวทีสาธารณะสำหรับการจัดการความรู้ และถอดบทเรียนความสำเร็จ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และค้นหาแนวทางปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จเพื่อรวบรวมเป็นฐานความรู้สำหรับการปฏิบัติงาน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดการประชุมวิชาการ หรือสัมมนาปัญหาสุราในระดับภาค และระดับจังหวัด - จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในรูปแบบชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice: CoP) อย่างต่อเนื่อง - พัฒนา Web Blog หรือ Social Network ในรูปแบบต่างๆ ให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอบทเรียนความสำเร็จ 	วิธีการหลัก
	(2) พัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในทุกภาคส่วนร่วมกัน โดยอาศัยทั้งองค์ความรู้สากลและองค์ความรู้ในพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินภารกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำหลักสูตรการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านการรณรงค์และการเคลื่อนไหวต่อต้านสุรา และหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน - จัดการฝึกอบรมกลุ่มอาสาสมัครต่างๆ ที่เป็นภาคีและเครือข่ายความร่วมมือ และให้มีการทบทวน ติดตามผลการทำงานในลักษณะประชุมกลุ่มย่อยในระดับชุมชน - พัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น e-learning สำหรับผู้ปฏิบัติงาน โดยเสนอเทคนิคและวิธีการที่ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์การทำงานกับเยาวชนและกลุ่มเป้าหมาย 	วิธีการเสริม

<p>3.3) เสริมระบบข้อมูลและการติดตามสถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพ</p>	<p>(1) วิจัย ติดตาม ประเมินผล สถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชน และผลกระทบทางสังคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การทบทวนแผนและวิธีการดำเนินงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - วิจัย และสำรวจสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ โดยเฉพาะพฤติกรรม รูปแบบ และสาเหตุการเข้าถึงสุรา - ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานต่างๆ แบบบูรณาการ โดยมุ่งเน้นการรายงานสภาพความเป็นจริง 	<p>วิธีการหลัก</p>
	<p>(2) พัฒนาระบบสารสนเทศ และภูมิสารสนเทศที่สามารถแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์และผลกระทบอย่างเป็นปัจจุบันและแม่นยำ เพื่อนำไปใช้สำหรับการตัดสินใจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำฐานข้อมูลสถานการณ์สุรา ที่สามารถจัดเก็บข้อมูลเป็นช่วงเวลา และนำมาพยากรณ์แนวโน้มได้ - พัฒนาระบบภูมิสารสนเทศที่แสดงถึงแผนที่ความรุนแรงของสถานการณ์และผลกระทบได้ - เปิดช่องทาง และเชื่อมโยงระบบเครือข่ายให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลและระบบภูมิสารสนเทศเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการปฏิบัติงาน 	<p>วิธีการเสริม</p>

หมายเหตุ: ความสำคัญของวิธีการ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ วิธีการหลัก และวิธีการเสริม

ตาราง 6 4) แสดงมาตรการด้านสภาพแวดล้อม: จัดการโอกาสและบริบทเพื่อคุ้มครองการณ

แนวทาง	วิธีการ	กิจกรรม	ความสำคัญ
4.1) สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายระดับมหภาค	(1) ผลักดันประเด็น “เยาวชนปลอดสุรา” ให้เป็นนโยบายสาธารณะและวาระแห่งชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้ “เยาวชนปลอดสุรา” เป็นประเด็นสำคัญ (Flagship) ในการขับเคลื่อนแผนของจังหวัดพิษณุโลกเป็นเมืองปลอดเหล้าและบุหรี่ แทนการรณรงค์แบบวงกว้าง - ผลักดัน “เยาวชนปลอดสุรา” ให้เป็นวาระนโยบาย (Policy Agenda) ในระดับประเทศโดยอาศัยกลไกและเครือข่ายในระดับพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายในระดับประเทศ 	วิธีการหลัก
	(2) ปรับเปลี่ยนแนวคิด และมุมมองภาครัฐในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตโดยเฉพาะภาษีจากสุรา	<ul style="list-style-type: none"> - แลกเปลี่ยนความคิด และวิเคราะห์ให้เข้าใจถึงกลไกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่อาจนำไปสู่การส่งเสริมการจำหน่ายสุรา - ปรับเปลี่ยนวิธีการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายความสำเร็จในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่มุ่งเน้นจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้และขยายตัว เป็นตัวชี้วัดที่มุ่งเน้นการควบคุม และการลดการขยายตัวของสถานการณสุรา 	วิธีการหลัก
	(3) สร้างความตระหนักและจิตสำนึกรับผิดชอบให้แก่ผู้มีอำนาจรัฐไม่ให้เป็นผู้สนับสนุนหรือส่งเสริมให้เยาวชนบริโภคสุรา	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมในเชิงจริยธรรมให้ผู้มีอำนาจรัฐในทุกกระดับ เช่น ผู้มีอำนาจตัดสินใจและผู้มีอำนาจปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสุราและกิจการ - ลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ละเลย หรือรู้เห็นให้เกิดการกระทำผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับสุราอย่างจริงจัง 	วิธีการหลัก

แนวทาง	วิธีการ	กิจกรรม	ความสำคัญ
4.2) ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและวิถีชุมชน	(1) ดำเนินการจัดระเบียบสังคมแบบรอบด้าน และบังคับใช้กฎหมายการจัดโซนนิ่งอย่างเข้มงวดเพื่อควบคุมและจำกัดพื้นที่การกระจายสินค้าประเภทสุรา	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ฟูการดำเนินการตามนโยบายจัดระเบียบสังคม เพื่อควบคุมสถานบริการและลดโอกาสเยาวชนในการเข้าถึงสุรา - จัดโซนนิ่งและพื้นที่ควบคุมให้มีการจำหน่ายและบริการสุราได้ในวงจำกัด - การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ในชุมชน หรือแจ้งเตือนในจุดอันตราย หรือเสี่ยงที่เป็นเส้นทางคมนาคมย่อยในชนบท ซึ่งมักเกิดอุบัติเหตุจากการดื่มสุรา 	วิธีการเสริม
	(2) พัฒนาด้านแบบครอบครัวปลอดภัย และชุมชนตัวอย่างลด ละ เลิกเหล้าให้มีความเข้มแข็ง และเป็นแบบอย่างเพื่อการขยายผล	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มภูมิคุ้มกันในครอบครัวโดยการค้นหาและสร้างต้นแบบผู้นำครอบครัวอบอุ่น และครอบครัวปลอดภัย - พัฒนาต่อยอดชุมชนที่มีความเข้มแข็ง เช่น ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และชุมชนปลอดภัยอบายมุข ให้เป็นชุมชนลด ละ เลิกเหล้า - สร้างเครือข่ายเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนที่มีความสามารถลด ละ เลิกเหล้า บนพื้นฐานแนวคิด “ชุมชนเลิกเหล้า เลิกจน” 	วิธีการหลัก

หมายเหตุ: ความสำคัญของวิธีการ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ วิธีการหลักและวิธีการเสริม

ตาราง 7 5) แสดงมาตรการด้านเหยื่อและผู้คนรอบข้าง: คุ่มครองและเยียวยาผู้รับผลกระทบ

แนวทาง	วิธีการ	กิจกรรม	ความสำคัญ
5.1) รับรองและคุ้มครองสิทธิเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบ	(1) ผลักดันให้มีกฎหมายคุ้มครองเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบรวมทั้งติดตามให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง	- จัดทำกฎหมาย หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้รับรองและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับสุรา - ตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างภาคส่วนต่างๆ ทำหน้าที่กำกับดูแล ติดตามการรับรองและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งรายงานผลต่อสาธารณะชนอย่างต่อเนื่อง	วิธีการหลัก
	(2) สนับสนุนการรวมกลุ่มและเครือข่ายเพื่อสร้างพลังของเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบเพื่อเรียกร้องสิทธิ และความชอบธรรม	- จัดตั้งแกนนำ และระดมความร่วมมือจากเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับสุราเป็นองค์กรภาคประชาชนในระดับจังหวัด ที่เชื่อมโยงไปสู่ระดับภาคและประเทศ - จัดกิจกรรม เช่น การยื่นหนังสือต่อรัฐบาล การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การเคลื่อนไหวรณรงค์ การจัดเวทีเรียกร้องสิทธิโดยประสานความร่วมมือกับองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน	วิธีการหลัก
5.2) ช่วยเหลือและฟื้นฟูเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบ	(1) ส่งเสริมระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อการดูแลเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบ	- นำภาษีจากการประกอบการหรือจำหน่ายสุรามาจัดตั้งเป็นสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสทบหรือสนับสนุนงบประมาณให้ระบบสวัสดิการชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง	วิธีการหลัก
	(2) ฟื้นฟูความสามารถของเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว	- จัดโปรแกรมทางกายภาพที่เน้นการฟื้นฟูความสามารถในการดำรงชีวิต และการเสริมสร้างสมรรถนะในการทำงานให้แก่เหยื่อเพื่อฟื้นตัวและประกอบอาชีพพึ่งพาตนเองได้ - ใช้กลุ่มจิตบำบัดเพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจของเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบ - ใช้อาสาสมัครในชุมชนเพื่อติดตามและให้การช่วยเหลือสนับสนุนเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบในการใช้ชีวิต	วิธีการหลัก

หมายเหตุ: ความสำคัญของวิธีการ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ วิธีการหลักและวิธีการเสริม

มาตรการ แนวทาง วิธีการ และกิจกรรมตามตารางข้างต้น มีทั้งรูปแบบที่เป็นวิธีการหลัก ซึ่งมีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย และวิธีการเสริมที่หนุนเสริมการดำเนินการให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเข้มข้นยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้มาตรการ แนวทาง วิธีการ และกิจกรรมดังกล่าว นั้น ขึ้นอยู่กับสภาพความรุนแรงของสถานการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจมีการจัดเป็นชุดมาตรการและทบทวนปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม

มาตรการดังกล่าวถือได้ว่าสอดคล้องกับเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ และครอบคลุมทั้งในด้านการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่พยากรณ์ไว้ ซึ่งสามารถสรุปความครอบคลุมของมาตรการ ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 11 มาตรการด้านการป้องกันและลดผลกระทบ

ประเด็น	มาตรการ	ป้องกัน	แก้ไข	ลดผลกระทบ
1. อุปสงค์	ลดการบริโภค และฟื้นฟูเยาวชนผู้บริโภค	✓	✓	✓
2. อุปทาน	จำกัดการกระจาย และจำหน่ายสุรา	✓	✓	
3. กลไกควบคุม	พัฒนาระบบการจัดการให้เข้มแข็ง	✓	✓	
4. สภาพแวดล้อม	จัดการโอกาสและบริบทเพื่อคุ้มครองสถานการณ์	✓		✓
5. เหลือ/ผู้ครอบข้าง	คุ้มครองและเยียวยาผู้รับผลกระทบ		✓	✓

3.2.3 การขับเคลื่อนแผนและการติดตามประเมินผล

การผลักดันเพื่อให้ข้อเสนอแผนข้างต้นเกิดการดำเนินการและปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องจัดกระบวนการขับเคลื่อนที่เชื่อมโยงกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องและมีการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน ตามแนวทางดังต่อไปนี้

1) การเชื่อมร้อยกลไกที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผน

การขับเคลื่อนข้อเสนอแผนป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการให้ความใส่ใจจากภาคีเครือข่าย ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันแสดงบทบาท ได้แก่

ภาคีภาคประชาชน ในฐานะผู้มีส่วนได้เสียและได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งจะต้องมีบทบาทหลักในการใช้พลังอำนาจจากกระบวนการมีส่วนร่วม จัดการสภาพปัญหาในลักษณะประชาสังคมจัดการตนเอง โดยจะต้องประสานความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ จากเครือข่ายขนาดเล็ก ซึ่งประกอบด้วย เครือข่ายอาสาและเยาวชนไฟระวังชุมชน เครือข่ายผู้ประกอบการ เครือข่ายเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบ เครือข่ายสื่อสารมวลชน รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน และประชาสังคมในรูปแบบต่างๆ

ภาคีภาครัฐ ในฐานะผู้มีอำนาจในการกำกับดูแล บังคับใช้กฎหมาย และสนับสนุน อำนวยการ ประกอบด้วยหน่วยงานปกครองทั้งในระดับภูมิภาค และท้องถิ่น หน่วยงานที่มีหน้าที่การพัฒนาชุมชน หน่วยงานด้านสาธารณสุข หน่วยงานจัดเก็บภาษี โดยเฉพาะภาษีสรรพสามิต หน่วยงานปราบปรามและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการด้านสังคมสงเคราะห์

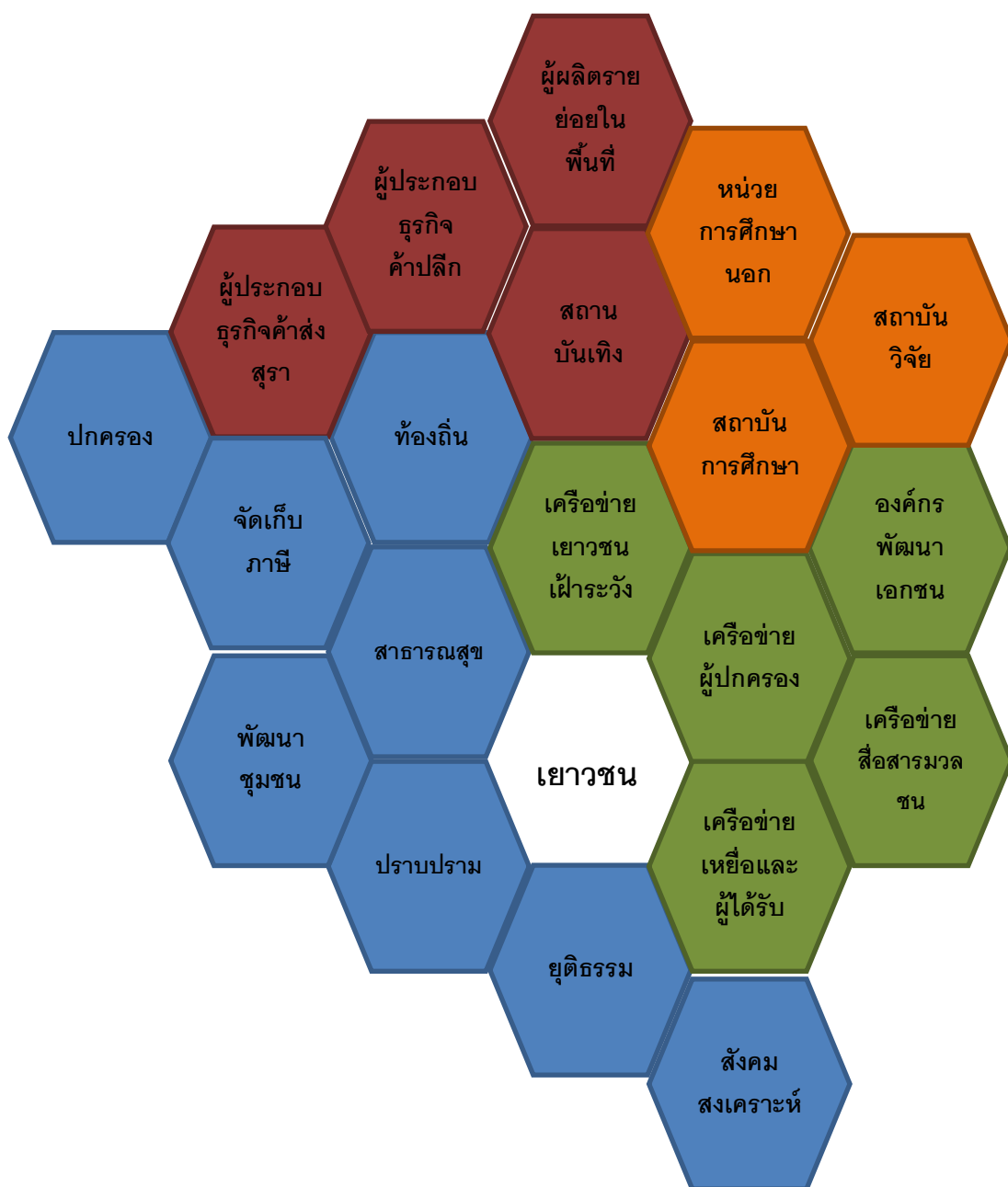
ภาคีภาควิชาการ ในฐานะผู้มั่งคั่งความรู้ และเทคนิควิธีที่จะเรียนรู้ จัดระบบข้อมูล หาหนทางจัดการปัญหา และข้อเสนอแนะบนหลักการทางวิชาการ ประกอบด้วย สถาบันการศึกษาในทุกๆระดับ หน่วยจัดการเรียนนอกระบบโรงเรียน และศูนย์เรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งสถาบันวิจัยโดยเฉพาะที่มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาสังคม

กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในฐานะภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต้องแสดงบทบาทอย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วยผู้ผลิตรายย่อยในพื้นที่ ผู้ประกอบการค้าส่งสุรา ผู้ประกอบการค้าปลีกทั้งในแบบร้านสะดวกซื้อและร้านค้าชนบท รวมทั้งสถานบันเทิงที่จำหน่ายสุรา

ภาคีข้างต้นต้องแสดงบทบาทร่วมกัน (Interplay) โดยประสานภารกิจหน้าที่ และทรัพยากร ให้เชื่อมโยงกับข้อเสนอแผน และผลักดันให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือ

ภาคเอกชนแสดงบทบาทการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึง การเปิดโอกาสให้เยาวชน ในฐานะผู้มีส่วนได้เสียได้แสดงบทบาทเป็นทั้งกลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนร่วม ร่วมปฏิบัติ และผู้รับผลโดยตรงจากการดำเนินการ

ภาพ 8 แสดงภาคีเครือข่าย ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผน

2) การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนแผน

การขับเคลื่อนข้อเสนอแผนป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบทางสังคมจากสถานการณ์สุราในกลุ่มเยาวชนพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกให้เกิดผล ต้องมีการกำหนดแนวทางในการติดตามประเมินผลให้ชัดเจนและเป็นระบบ

การติดตามและประเมินผล ต้องมีกลไกที่ทำหน้าที่ในรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการปฏิบัติที่ได้รับจากภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน และรายงานผลเผยแพร่ให้เกิดการรับรู้ เป็นข้อมูลป้อนกลับใช้สำหรับทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติในลักษณะของวงจรคุณภาพ (PDCA Cycle) ซึ่งกลไกที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ อาจประกอบไปด้วยภาคีภาควิชาการโดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิจัยทางสังคม และภาคีภาคประชาชน โดยเฉพาะเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อสารมวลชน ร่วมกันเป็นแกนหลัก นอกจากกลไกในการติดตามและประเมินผลแล้ว จำเป็นต้องมีการกำหนดตัวชี้วัด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปของผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น โดยตัวชี้วัดดังกล่าวนี้ ควรมีลักษณะเป็นตัวชี้วัดแบบองค์ประกอบ (Composite Indicator) ที่ให้ความสำคัญกับการวัดผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ซึ่งเป็นผลที่บ่งบอกถึงความก้าวหน้า และความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนได้ ดังรายละเอียดปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง 12 แสดงตัวชี้วัดสำหรับติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนข้อเสนอแผน

ตัวชี้วัด	เป้าหมายตั้งต้น
1. ตัวชี้วัดผลลัพธ์	
1.1 ร้อยละของเยาวชนที่บริโภคและเข้าถึงสุรา	ลดลง/คงที่
1.2 อายุเฉลี่ยของผู้ที่เริ่มต้นดื่มสุราครั้งแรก	เพิ่มขึ้น
1.3 ปริมาณการบริโภคสุรา	ลดลง/คงที่
2. ตัวชี้วัดผลกระทบ	
2.1 ร้อยละของเยาวชนที่ป่วยด้วยโรคจากการบริโภคสุรา	ลดลง/คงที่
2.2 จำนวนคดีอาชญากรรมและความรุนแรงที่เกิดจากเยาวชนที่บริโภคสุรา	ลดลง/คงที่
2.3 จำนวนคดีอุบัติเหตุที่เกิดจากเยาวชนที่บริโภคสุรา	ลดลง/คงที่
2.4 จำนวนเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเยาวชน	ลดลง/คงที่
2.5 ร้อยละของเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเยาวชนที่บริโภคสุรา ซึ่งได้รับการดูแลและเยียวยา	เพิ่มขึ้น